

Stichting Het Geldersch Landschap

Jaarstukken 2023

Datum: 23 mei 2024



Inhoudsopgave

Directieverslag	2
Verslag Raad van Toezicht	13
Verkort verslag Raad van Advies	17
Verkort verslag Beheer Advies Commissie	19
Jaarrekening:	
Balans per 31 december 2023	21
Staat van baten en lasten over 2023	22
Kasstroomoverzicht	23
Toelichting op de jaarrekening 2023	24
Overige gegevens	63

Bijlagen

1	Overzicht beleggingen	68
2	Specificatie van de door de Stichting beheerde terreinen	70
3	Verantwoording NPL-projecten	71



Directieverslag

Een jaar van veranderingen

2023 was het jaar van veranderingen in het bestuur. Zowel voor het Geldersch Landschap als voor Nederland. Eind september namen we afscheid van Peter van den Tweel die bijna 15 jaar leiding gaf aan onze organisatie. In deze periode hebben hij en het team veel voor elkaar gekregen en mooie resultaten geboekt. Er staat een financieel gezonde organisatie met een duidelijke visie die voortvarend en pragmatisch opereert. Na een inwerkperiode van een zestal weken nam ondergetekende het stokje over als directeur-bestuurder.

Maar ook het provincie- en landsbestuur kenden grote wijzigingen. Bij de Statenverkiezingen in maart moesten de gevestigde partijen een stap terug doen en plaatsmaken voor een nieuwkomer. Inmiddels zijn het nieuwe college van GS en de Provinciale Staten een jaar in functie en zijn accentverschuivingen in het provinciaal beleid waarneembaar. De Tweede Kamer verkiezingen van november betekenden eveneens een grote verschuiving in het politieke krachtenveld. Op het moment van schrijven is er nog geen nieuwe regering maar dat zaken gaan veranderen, is wel duidelijk. Dat betekent dat niet alles meer vanzelfsprekend is en dat organisaties als Geldersch Landschap & Kasteelen nog meer moeten uitgaan van de eigen kracht en visie en rekening moeten houden met een ander klimaat, zowel meteorologisch als politiek.

Gelukkig pakte 2023 goed uit voor het Geldersch Landschap. Eind van het jaar waren de meeste vacatures vervuld en mooie projecten afgerond. Terwijl er veel in de politiek gesproken werd over de transitie van de landbouw en tot verdriet van velen het landbouwakkoord uit elkaar klapte, zette Het Geldersch Landschap wel stappen onder andere op landgoed Staverden midden op de Veluwe. In goed overleg kon het grootste melkveebedrijf verhuizen naar Drenthe waardoor er meer ruimte kwam voor een landschapsinclusieve aanpak van de landbouw op het landgoed.

In financieel opzicht was 2023 een goed jaar voor Het Geldersch Landschap. Het resultaat van de operationele activiteiten lag in de lijn van de begroting. In het boekjaar werd een aanzienlijk bedrag ontvangen uit de overdracht van het vermogen van het Tarel Bruins Fonds. En waar de beurs in 2022 als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de onzekerheid in de wereldeconomie nog leidde tot een forse koersdaling, waren de laatste maanden van het jaar gunstig en werd in één keer het koersverlies van het jaar ervoor grotendeels weer goed gemaakt.

In 2023 is door de organisatie veel werk verzet. Medewerkers en vrijwilligers zijn zeer betrokken en zetten zich met passie in voor Geldersch Landschap & Kasteelen. Dat maakt dat er in dit jaar zoveel tot stand kon komen.

Doelstelling, missie en visie

Stichting Het Geldersch Landschap heeft ten doel "het behoud en de zorg voor in landschappelijk, natuurwetenschappelijk en/of cultuurhistorisch opzicht belangrijke terreinen in de provincie Gelderland met de zich daarop bevindende monumenten van geschiedenis en kunst, in het bijzonder die bedoeld in de Monumentenwet 1988 en (rijks)monumenten in de zin van de Erfgoedwet".

De statuten van de Stichting zijn geactualiseerd op 30 juli 2021.

Geldersch Landschap maakt onderdeel uit van de werkorganisatie Geldersch Landschap & Kasteelen waarin drie stichtingen samenwerken: Stichting Het Geldersch Landschap, Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen en Stichting Steunfonds Geldersch Landschap en Kasteelen.

Geldersch Landschap & Kasteelen opereert als particuliere organisatie in het publiek domein en geeft invulling aan maatschappelijke doelen. Hiervoor is Geldersch Landschap & Kasteelen ten dele afhankelijk van financiële ondersteuning van overheden. Door spreiding van inkomsten en

een groot draagvlak vanuit de Gelderse samenleving is de afhankelijkheid van de overheid in balans. Geldersch Landschap & Kasteelen is een kennisintensieve organisatie.

De missie van Geldersch Landschap & Kasteelen luidt als volgt: "Wij geven het Gelderse culturele en natuurlijke erfgoed door, we laten het leven". Bezit dat aan ons is toevertrouwd behouden we niet alleen, we willen het in betere staat doorgeven aan de generaties die ons volgen. We beheren het met de grootst mogelijke zorg en laten het leven, letterlijk en onder de mensen. Geldersch Landschap & Kasteelen doet dit door een goed beheer, een zorgvuldige exploitatie en verwerving van natuurterreinen, bossen, landgoederen, cultuurhistorische objecten en monumentale panden zoals bijvoorbeeld kastelen en boerderijen. Met openstelling van het bezit, educatie en voorlichting, wordt het belang van natuur, landschap en erfgoed uitgedragen.



Goed bestuur

Keurmerken, gedragscode en richtlijnen

Geldersch Landschap draagt een aantal keurmerken, gedragscodes en richtlijnen. Om onze missie en doelstellingen resultaatgericht en gericht op de belanghebbenden in praktijk te kunnen brengen, is de Stichting voortdurend bezig met de kwaliteit van het beleid, uitvoering van kernactiviteiten en bedrijfsvoering.

De kwaliteit is gewaarborgd door de certificering van de volgende keurmerken:

- CBF, Toezicht op goeddoen
- Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI)
- Professionele organisatie voor monumentenbehoud (POM)
- SNL-certificering (Subsidiestelsel Natuur en Landschap)
- Forest Stewardship Council (FSC)

Daarnaast onderschrijven wij de volgende gedragscodes en richtlijnen:

- Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen
- Aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer & Administratie
- Regeling beloning directeuren van goede doelen
- SBF-code Goed Bestuur
- Governance Code Cultuur
- Erkend leerbedrijf - Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB)
- Gedragscode Natuur
- Gedragscode Bosbeheer
- Code Diversiteit & Inclusie

Verantwoordelijkheid en controle

Geldersch Landschap & Kasteelen kent het toezichthoudermodel met een Raad van Toezicht (RvT). De directeur-bestuurder legt verantwoording af aan de RvT. Daarnaast laat de directeur-bestuurder zich adviseren door een Raad van Advies, Beheer Advies Commissie en Vermogens Beheer Commissie. Het managementteam, bestaande uit de directeur-bestuurder, regiohoofden, afdelingshoofden en rentmeester, is verantwoordelijk voor het managen van de dagelijkse gang van zaken. Met ingang van 1 januari 2024 bestaat de directie uit de directeur-bestuurder en de adjunct-directeur.

De financiële planning & control (P&C)cyclus kent drie onderdelen:

1. Begrotingen
2. Tussentijdse cijfers
3. Jaarrekening

De controletaken liggen daarbij bij de controller, Financiële Audit Commissie en de accountant. In het proces van de financiële P&C-cyclus wordt in de P&C-gesprekken ook de inhoudelijke voortgang van de resultaatafspraken en KPI's uit het jaarplan besproken. De administratie en interne controle wordt jaarlijks geactualiseerd en getoetst door een accountant. Dit heeft ook geleid in 2023 tot een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekeningen.

Naast deze interne cyclus zijn er ook externe kwaliteitscycli die onder meer samenhangen met de diverse keurmerken waaraan moet worden voldaan, zoals de SNL en CBF. Deze hebben hun eigen frequenties (jaarlijks, om de 4 jaar, etc.) en worden wanneer dit speelt opgenomen in de reguliere P&C-cyclus. In 2023 vond er een (interne) privacy-audit plaats over de opzet en het bestaan van beheersingsmaatregelen die de wettelijke eisen van de in de Wet Politiegegevens (Wpg) en het Besluit politiegegevens buitengewoon opsporingsambtenaren (Bpgboa) gestelde bepalingen waarborgen. In de Wpg en het Bpgboa zijn vereisten en regels opgenomen voor het verwerken van persoonsgegevens die nodig zijn om de opsporing van strafbare feiten goed te kunnen uitvoeren. De Wpg zorgt daarbij voor een evenwicht tussen de belangen die met het uitvoeren van de opsporing van strafbare feiten gemoeid zijn en het beschermen van de privacy van burgers. De aanbevelingen uit het rapport worden opgevolgd.

De directie legt door middel van het jaarverslag en de jaarrekening verantwoording af aan belanghebbenden zoals donateurs en subsidieverstrekkers.

Organisatie

Onder de directeur-bestuurder werken de afdelingshoofden die samen het Managementteam (MT) vormen. Het MT bestaat uit Hoofd Landschap en Kastelen (tevens Waarnemend-directeur), Regiohoofd Oost-Gelderland, Regiohoofd West-Gelderland, Hoofd Financiën & Controlling, Hoofd Personeel en Organisatie, Hoofd Marketing, Communicatie en Fondsenwerving, Hoofd Bedrijfsvoering, Hoofd Bouwkundige zaken en de Rentmeester. De kern van de uitvoeringsorganisatie wordt gevormd door de beheereenheden en de opengestelde kastelen. De werkorganisatie is zodanig ingericht, dat zoveel mogelijk werkvelden overgenomen kunnen worden bij uitval (inhuur of eigen medewerker). Het functioneren van de medewerkers wordt door de directeur-bestuurder geëvalueerd conform een vastgesteld beoordelingssysteem. Eens in de vijf jaar wordt een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) uitgevoerd, waarbij de directe werkomgeving in beeld wordt gebracht, beheersbaar met mede als doel ongevallen te voorkomen. Er is een actueel plan van aanpak.

De organisatie heeft een eigen arbeidsvoorwaardenpakket. In 2023 vond er een directiewisseling plaats. De bezoldiging van beide directeur-bestuurders bleef zowel in het totaal als tijdsevenredig binnen de maximale norm van de Regeling beloning van goededoelenorganisaties. De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging.

In 2023 waren er 155 medewerkers in dienst (111,2 fte). De formatie bestaat uit 102,9 vaste en 8,3 flexibele fte's. Omdat Stichting Het Geldersch Landschap samen met Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen een personele unie vormt, worden de personeelskosten die gemaakt worden voor Geldersche Kasteelen (en het Steunfonds) doorberekend (30,7 fte). Ziekteverzuimpercentage over 2023 bedroeg 5,81%. Dit is een daling t.o.v. 2022 (7,1%). De meldingsfrequentie is gedaald van 1,45 naar 1,25. Op 14 oktober jl. is onze collega Jeroen Hurenkamp overleden. Jeroen heeft 17 jaar voor onze organisatie gewerkt als onderdeel van de afdeling Bouwkunde, eerst als timmerman, later als uitvoerder. In 2023 hebben we 32 vacatures opengesteld, waarvan er 26 ingevuld zijn. Dat is een groot aantal op een personeelsbestand van 135 medewerkers. In veel gevallen betrof het vervanging als gevolg van pensionering, afscheid door langdurige ziekte, de terugkerende invulling van BBL vacatures of omdat medewerkers een nieuwe werkkring hebben gevonden. De gemiddelde leeftijd bedroeg 47,6 jaar en de verhouding man/vrouw was 56%/44%. Er werkten het afgelopen jaar in totaal 937 vrijwilligers bij GLK (2022: 911) in een groot aantal verschillende functies. 35% van het aantal vrijwilligers was werkzaam in het landschap en natuur, 41% bij de kastelen en 24% voor overige werkzaamheden. 57% van de vrijwilligers was man en 43% vrouw.

De *Raad van Toezicht* oefent het toezicht uit op basis van schriftelijke stukken, die periodiek in de vergaderingen van de Raad van Toezicht worden besproken in aanwezigheid van de Directeur-bestuurder. Twee van de leden vormen tevens de Financiële Audit Commissie (FAC). Tijdens de vergaderingen verstrekken de directeur-bestuurder en medewerkers mondelinge toelichting. Er worden ook enkele inhoudelijke themadagen gehouden. Het functioneren van de directeur-bestuurder wordt geëvalueerd door de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht heeft een remuneratie commissie. Ieder jaar vindt een (verkorte) evaluatie plaats van het functioneren van de Raad van Toezicht. De leden van de Raad van Toezicht ontvangen uitnodigingen voor personeelsbijeenkomsten, evenementen, vrijwilligersbijeenkomst etc. Op deze manier wordt de Raad van Toezicht in de gelegenheid gesteld kennis te nemen van hetgeen leeft in de organisatie.

De *Raad van Advies* heeft tot doel gevraagd en ongevraagd, als raad maar ook als lid van de raad, adviseren van de Directie met name van strategie en (meerjaren) beleid en relevante ontwikkelingen in de samenleving.

De *Beheer Advies Commissie* heeft tot doel gevraagd en ongevraagd adviseren van de directie terzake beleidsnota's, beheervisies en evaluaties, beheersmaatregelen en ingrijpende restauraties en projecten.

De *Vermogens Beheer Commissie* heeft tot doel gevraagd en ongevraagd, als commissie maar ook als lid van de commissie, adviseren van de directie en Raad van Toezicht, met name van terzake het ontwikkelen en wijzigen van het beleid ten aanzien van het beleggingsstatuut, alsmede het rapporteren omtrent de uitvoering van het vermogensbeheer door de directie aan de Raad van Toezicht.

De *donateursvergadering* heeft tot doel de band tussen de begunstigers en de stichting te onderhouden in het belang van het bereiken van de doelstelling van de stichting. Jaarlijks vindt verantwoording aan de donateurs plaats in de donateursvergadering.

In de statuten van de stichtingen en het reglement ex artikelen 4 en 27 der statuten zijn de doelen en verantwoordelijkheden Raad van Toezicht en directeur-bestuurder verder uitgewerkt.

Effectiviteit en efficiency van bestedingen

Geldersch Landschap & Kasteelen heeft een meerjarenvisie 2016-2025 "Samen zorgen voor de toekomst van mooi Gelderland" met bijbehorende meerjarenbegroting. De jaarplannen en bijbehorende begrotingen zijn daar een uitwerking van. Op deze wijze geeft de directie richting aan de doelstellingen van de stichtingen. In het meerjarenvisie zijn richtinggevende doelstellingen opgenomen met als speerpunten de kwaliteit van ons bezit, interactie en de exploitatie. In het jaarplan en begrotingen zijn concrete doelen geformuleerd die doorgevoerd worden in de werk- en

investeringsprogramma's van de eenheden. Voor 2023 betrof dit het jaarplan "Vakmanschap is meesterschap". Aan de hand van kwartaalgesprekken wordt de voortgang gevolgd en vastgelegd. Mede aan de hand hiervan wordt het (financiële) jaarverslag opgesteld.

De inhoudelijke kwaliteitsborging geschiedt aan de hand van de kwaliteitscyclus voor de diverse primaire (beheer)taken, zoals het terreinbeheer en het gebouwenbeheer. Voor de terreinen en gebouwen bestaan meerjarenonderhoudsprogramma's en beheervisies. Ieder jaar worden een aantal beheervisies geactualiseerd. De kwaliteit wordt gewaarborgd door planning, uitvoering en evaluaties van het gevoerde beheer.

De Financiële Audit Commissie, die gevormd zijn uit leden van de Raad van Toezicht, bereiden met de directeur-bestuurder en controller alle financiële stukken voor inclusief de besprekingen met de accountant.

In 2021 heeft een tussentijdse evaluatie van de meerjarenvisie plaatsgevonden. Halverwege onze meerjarenvisie 2016-2025 kon vastgesteld worden dat veel voorgenomen doelen op koers liggen of zelfs al zijn gerealiseerd. Op bepaalde onderdelen, als met het verduurzamen van onze woningen, de transitie van onze landbouw, de afronding en inrichting van het Gelders Natuur Netwerk is de uitvoering geïntensiveerd.

Doelrealisatie 2023

Het jaarplan 2023 met de titel "Vakmanschap is Meesterschap" vormde het uitgangspunt voor onze activiteiten. Het meeste van wat we ons voornamen is gerealiseerd.

Als onderdeel van de kwaliteitscyclus terreinbeheer zijn er visies voor de terreinen Mariënborn, Wolink en Garderen opgesteld die nagenoeg afgerond zijn. Hetzelfde geldt voor terreinen Rosendaal en Maas&Waal. De inrichting van het Gelderse Natuur Netwerk (GNN) begint behoorlijk op stoom te raken. Aan het eind van 2023 was al 77 ha ingericht zijn. De inrichting loopt uiteen van Flora- en Faunarijke akkers tot Kruiden- en Faunarijke graslanden en het aanplanten van bos. Eind 2023 is nog een uitbreiding (68 ha) van de opgave bij de provincie ingediend waardoor het totaal op 178 ha komt. Hiermee zijn we goed op weg om de meerjarenafspraken met de provincie te realiseren.

Begin 2023 werd definitief duidelijk dat de grootste pachter op landgoed Staverden zijn bedrijf verplaatst naar Drenthe. Daarmee is ca. 120 ha grond beschikbaar gekomen, waarvan 52 ha wordt ingericht als GNN. De overige gronden zullen worden ingezet bij de realisatie van de overige doelen t.a.v. water, recreatie, klimaat en landbouwtransitie op het landgoed.

Voor de Kwaliteits Impuls Bestaande Natuur is voor in totaal 17 onderzoeken subsidie aangevraagd in 2022. Drie onderzoeken zijn door verschillende omstandigheden wat verder in de tijd gezet. De resterende 14 zijn allemaal in uitvoering en vrijwel allemaal in 2023 opgeleverd. In onze bossen vond bosherstel en lanenherstel plaats met diverse boomsoorten op kleine schaal om onze bossen klimaatbestendiger te maken. Dit gebeurt met steun van de Nationale Postcode Loterij.

In het kader van recreatiezonering Veluwe worden maatregelen voorbereid voor (tijdelijk) afsluiten van wegen/paden, verleggen van routes en aanpassing van openstelling van de natuurterreinen. Dit alles om verstoring van natuurwaarden door publiek te beperken. Deze maatregelen hebben in tweede helft 2023 plaatsgevonden.

De uitvoering van het project werkschuur Buurmalsen is met de nodige procedurele vertraging opgestart nadat eind augustus de ontheffing voor de wet Natuurbescherming vanuit de provincie is ontvangen. Voor de Kerst was het gebouw weer wind- en waterdicht. De werkzaamheden zullen in het 1e kwartaal van 2024 opgeleverd worden. De werkzaamheden aan de werkschuur Loenen konden helaas nog steeds niet starten. De Gemeente Apeldoorn heeft de procedure over het principeverzoek afgerond en onze architect moet de plannen passend krijgen in het vigerende bestemmingsplan. Dat kan een aanpassing van Programma van Eisen betekenen.

In 2023 is naast het reguliere onderhoud aan gebouwen ook groot onderhoud gepleegd aan een drietal woningen/boerderijen. De 4e jaarschijf voor de verduurzaming van onze woningen/boerderijen is uitgevoerd. De verduurzaming van onze gebouwen gefinancierd uit de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij, het terugdringen van het energiegebruik en de invoering van duurzaamheidsmaatregelen in onze bedrijfsvoering hadden het afgelopen jaar veel aandacht en zijn een wezenlijk onderdeel van ons beleid geworden. Verduurzaming van grotere gebouwen in ons beheer vindt veelal plaats in combinatie met onderhoud. Daarbij gaat het om isoleren van wanden/daken, het aanbrengen van isolerende beglazing en/of achterzetbeglazing, de plaatsing van warmtepompen en het bewustmaken van de gebruikers. In 2023 is gestart met de actualisatie van onze meerjarenbegrotingen voor onze gebouwen.

Deelnemers aan de Leergang Innovatief en Energiebesparend Restaureren van het Gelders Restauratie Centrum, hebben de verduurzaming van Huis Zypendaal onderzocht in het kader van de opleiding. Dit heeft geleid tot twee rapporten met aanbevelingen die ook voor de andere kastelen en monumentale panden van Geldersch Landschap & Kasteelen gebruikt kunnen worden. De aanbevelingen en de resultaten van de energiescan zullen in 2024 worden samengevat in een integrale aanpak voor onze historische gebouwen. Op de radiatoren van huis Zypendaal zijn inmiddels "slimme" thermostaatknoppen bevestigd waarmee per ruimte de temperatuur geregeld kan worden. Ook is er een aanpassing gedaan aan de pompen van de CV-ketels waardoor een reductie is gerealiseerd met steun van de Nationale Postcode Loterij.

In 2022 is afgesproken dat in tien jaar tijd alle auto's van Geldersch Landschap & Kasteelen vervangen worden door een elektrisch exemplaar. In 2023 zijn twee dienstauto's vervangen en is één nieuwe elektrische dienstauto aangeschaft (ter vervanging van een lease-auto). Het was helaas nog niet mogelijk een geschikt model te vinden voor het vervangen van een VW Transporter; de vervanging is doorgeschoven naar 2024. In 2023 zijn 3 in 2021 bestelde Volkswagen Caddy's (diesel) geleverd. De diesel wordt waar mogelijk vermengd met HVO om de CO₂ uitstoot te reduceren. Bij huis Zypendaal is een tweede laadpaal met twee aansluitpunten geïnstalleerd.

Zoals in elke organisatie heeft ICT ook bij Geldersch Landschap & Kasteelen het afgelopen decennium een grote vlucht genomen. Veel van onze data is nu digitaal opgeslagen. Deze ontwikkeling heeft ook een keerzijde: de grote afhankelijkheid van ICT en daarmee de noodzaak om de beveiliging van onze systemen goed op orde te hebben, iets waaraan de Raad van Toezicht grote waarde hecht. Eens in de twee jaar voert FOX-IT binnen onze organisatie en onze ICT partner (systeembeheer) een onderzoek uit naar veiligheid en preventie. De actiepunten en adviezen van het onderzoek 2022 zijn in 2023 opgevolgd. Een aantal punten vraagt continu aandacht van de organisatie en van de externe systeembeheerder DLA. In 2023 is een securitybeleid opgesteld dat jaarlijks wordt geüpdatet. Beleid is geïmplementeerd binnen organisatie. M.i.v. 1 januari 2024 is er een security-verzekering afgesloten. Geldersch Landschap & Kasteelen voldoet aan de strenge eisen die de verzekeraar stelt ten aanzien van de beveiliging van de systemen. De inrichting van P8 voor de huur- en pachtadministratie ter vervanging van het verouderde CRS2 is in 2023 voorbereid in samenwerking met zeven andere landschappen. Begin 2024 zal de migratie voltooid zijn.

Verschillen-analyse

Van de totale baten ad € 19.750.450 is € 11.612.650 regulier. In 2023 waren enkele bijzondere baten en lasten met een eenmalig karakter. De stichting mocht € 393.850 aan nalatenschappen ontvangen. In het boekjaar werd Stichting van Tarel Bruins Fonds overgedragen aan Het Geldersch Landschap (+/- € 850.000). Het rendement van de beleggingsportefeuille is uitgekomen op 7,8%. Het rendement was begroot op 3% (+/- € 524.000). Personeelskosten kwamen € 245.900 lager uit dan begroot omdat openstaande vacatures niet (tijdig) konden worden ingevuld. Het resultaat werd negatief beïnvloed door het naar voren halen van de restauratie van de Louisiana Hoeve (-/- € 262.000). Uiteindelijk is het totale resultaat € 1.769.300 hoger uitgekomen dan begroot.

Vermogen

De (statutaire) doelstellingen zijn onveranderd van kracht. Het beleid inzake hoogte en samenstelling van het vermogen is vastgesteld voor de periode 2016-2025. De continuïteits- en verschillende bestemmingsreserves zijn gemaximaliseerd. Belangrijkste punten uit dit beleid:

- de continuïteitsreserve is gevormd conform de richtlijn Financieel Beheer van Goede doelen en is bestemd voor dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat de stichtingen ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. Onder kosten van de werkorganisatie verstaan wij de personeelskosten, huisvestingskosten, wervingskosten, kantoor- en algemene kosten en afschrijvingen. De reserve mag conform boven genoemde richtlijn maximaal 1,5 maal de kosten van de werkorganisatie zijn (€ 12 miljoen). Van deze € 12 miljoen is € 1 miljoen de maximale continuïteitsreserve voor het Geldersch Landschap;
- bestemmingsreserves worden gevormd om terreinen en gebouwen veilig te stellen, in te richten en om groot en achterstallig onderhoud uit te voeren. Door het specifiek benoemen van bestemmingsreserves kunnen beschikbare middelen adequaat en doeltreffend worden ingezet. De bestemmingsreserves worden door de directeur-bestuurder specifiek benoemd en gemaximaliseerd en goedgekeurd door de Raad van Toezicht. Bestemmingsreserves mogen worden opgeheven/gerelabeld door de directeur-bestuurder onder goedkeuring van de Raad van Toezicht);
- aan bestemmingsfondsen hangen specifieke bestemmingen die door derden zijn bepaald. Opheffing is slechts mogelijk indien de ontvangen gelden volledig zijn besteed aan de gestelde doelen.

Beleggingen

In het beleggingsstatuut zijn de beleggingsdoelstelling en het beleggingsbeleid opgenomen. Het vermogen van de stichting wordt belegd in ondernemingen en instellingen waarvan de activiteiten voldoen aan de geformuleerde duurzaamheidscriteria van het Global Compact van de Verenigde Naties. Ook zijn eigen aanvullende criteria geformuleerd. Onze vermogensbeheerder Insinger Gilissen maakt gebruik van Sustainability en de bijbehorende controverses en scoremethode. Dit betreft een uitwerking van de domeinen Environment, Social en Governance (ESG) van beleggingen, waarbij Geldersch Landschap & Kasteelen ervoor gekozen heeft 'Environment' zwaarder te laten wegen, mede vanuit het oogpunt duurzaamheid en biodiversiteit. Het risicoprofiel is defensief. Geldersch Landschap & Kasteelen hebben een Vermogens Beheer Commissie ingesteld die gevraagd en ongevraagd aan directie en Raad van Toezicht advies geeft over beleggingsbeleid en uitvoering van het vermogensbeheer. Het rendement bedroeg ca 7,8%. Het streefrendement van de portefeuille voor de komende jaren is en blijft 3%, en als resultaat over de afgelopen jaren wordt dat percentage ook gerealiseerd. Het rendement wordt ingezet ten behoeve van projecten die opgenomen worden in het jaarplan. Het rendement wordt niet ingezet voor afdekking van verdere financiële risico's.

Mede op basis van de beursontwikkelingen is het beleggingsbeleid van 2023 besproken met de Financiële Audit Commissie, de Vermogens Beheer Commissie en de vermogensbeheerder Insinger Gilissen. Het defensieve beleggingsprofiel is actueel voor 2023.

Risicobereidheid

Het nemen van risico is onlosmakelijk verbonden aan het werkveld van Geldersch Landschap & Kasteelen. De organisatie kan geconfronteerd worden met onvoorziene zaken. Geldersch Landschap & Kasteelen werkt o.a. met continuïteits- en bestemmingsreserves naast verzekeringen en administratieve organisatie om risico's op te kunnen vangen. Ook heeft Geldersch Landschap & Kasteelen een maatschappelijke positie om naar oplossingen te zoeken in voorkomende gevallen. Risico's die de continuïteit van de organisatie financieel en maatschappelijk kunnen raken willen we zoveel als mogelijk uitsluiten. Het omgaan met deze risico's vraagt een groot risico bewustzijn zowel binnen de organisatie als bij de Raad van Toezicht. Het beheersen van risico's is een vast onderdeel in de kwartaal- en jaargesprekken met

de Management team leden. Een risico analyse is tevens een vast onderdeel bij de bespreking goedkeuring jaarrekeningen door de Raad van Toezicht in aanwezigheid van de accountant. Geldersch Landschap & Kasteelen heeft een lage risicobereidheid en heeft passende risico mitigerende maatregelen genomen op basis van de strategie, de beheersing van operationele activiteiten, het zo nodig afdekken van financiële risico's en het compliant zijn met financiële verslaggeving en overige wet- en regelgeving.

Risico-overzicht

Geldersch Landschap & Kasteelen bespreekt jaarlijks aan de hand van een uitgebreid overzicht de belangrijkste risico's en onzekerheden met de Raad van Toezicht. In algemene zin maakt Geldersch Landschap & Kasteelen zo goed mogelijk inzichtelijk welke risico's aan de orde zijn. Op basis van inschatting van risico en impact wordt ieder risico in beeld gebracht. Deze inventarisatie vindt ieder jaar plaats. Waar mogelijk worden risico's afgedekt.

Risico categorieën

Onderscheiden worden de risico categorieën: externe ontwikkelingen, realisatie doelstellingen, governance, financiën en operationeel. Bij externe ontwikkelingen gaat het om ontwikkelingen buiten de organisatie om, waar we slechts zeer beperkt invloed op hebben. Bij de realisatie doelstellingen door de eigen organisatie is het van essentieel belang onze statutaire doelen te realiseren. Bij governance gaat het om dat de organisatie niet alleen binnen wet- en regelgeving werkt maar ook binnen de kaders van de statuten en de reglementen van Raad van Toezicht en directeur-bestuurder. Ook geldt dit voor keurmerken, gedragscodes en richtlijnen naast integriteitsbeleid en interne werkprocessen. Voor het realiseren van onze doelstellingen is de beschikbaarheid van financiële middelen en de continuïteit ervan essentieel. Bij operationeel loopt de organisatie in de bedrijfsvoering operationele risico's, o.a. op het vlak van ICT, aansprakelijkheid en personeel.

Klacht bij de Europese Commissie

Eind 2008 heeft de Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters een klacht ingediend bij de Europese Commissie over de PNB-regeling. De uitkomst van dit langlopende juridische traject is nog ongewis, zie ook de niet uit de balans opgenomen activa en verplichtingen.

Integriteitsbeleid

Een vastgesteld integriteitsbeleid speelt een belangrijke rol bij het bevorderen en borgen van integriteit. Het geeft duidelijkheid over de uitgangspunten van integriteit, over de kaders en regels die van toepassing zijn bij de diverse onderdelen en over de samenhang tussen instrumenten. Een beleidsplan alleen is echter niet voldoende, het beleid uitdragen en draagvlak creëren is minstens zo belangrijk. Het onderwerp integriteit gaat alleen leven als het een regelmatig terugkerend onderwerp is in gesprekken en overleggen. Het gaat erom dat medewerkers zich bewust blijven van integriteit. Hierin hebben alle betrokkenen hun eigen verantwoordelijkheid. Het integriteitsbeleid en de gekoppelde regelingen en instrumenten zijn onlosmakelijk verbonden aan de arbeidsovereenkomst of vrijwilligersovereenkomst van medewerkers/ vrijwilligers. Gemaakte afspraken en regelingen over integriteit moeten worden nageleefd door alle medewerkers en vrijwilligers. Bij het niet naleven van de afspraken en regelingen kunnen op basis van de arbeidsvoorwaarden maatregelen worden getroffen. Naast het vastleggen van de gewenste integriteit in het integriteitsbeleid, de gedragscode, de arbeidsvoorwaarden, heeft Geldersch Landschap & Kasteelen in 2023 twee externe vertrouwenspersonen waarvan een mannelijke en een vrouwelijke. Daarnaast is er een extern meldpunt op de website gekomen met bijbehorend beleid en uitvoeringswijze voor mogelijke schendingen integriteit. In 2023 hebben de vertrouwenspersonen één melding over een integriteit ontvangen. De melding betrof bijstand in de behandeling van een externe integriteitsmelding die geen directe betrekking had op onze organisatie. De klacht is door de directie behandeld en ongegrond verklaard.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

De wijze waarop de stichting invulling geeft aan maatschappelijk verantwoord ondernemen is verwoord in de nota 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen 2018 – 2025'. Deze is gepubliceerd op onze website.

Het maatschappelijk ondernemen ontwikkelt zich snel. Dit betreft niet alleen het inspelen op de duurzaamheid van gebouwen, energieverbruik en klimaatneutraal willen zijn. Dit betreft ook diversiteit en inclusie en hoe we als organisatie hiermee omgaan. Alhoewel er allerlei initiatieven worden ondernomen, ontbreekt een integraal plan met bijbehorende stappen en doelen. Het beleid t.a.v. diversiteit en inclusie wordt de komende jaren opgesteld en verder uitgewerkt.

Impact

LandschappenNL, waarvan Geldersch Landschap & Kasteelen lid is, heeft een eerste impactonderzoek uitgevoerd om zicht te krijgen op de gezamenlijke impact die de landschapsorganisaties en provinciale landschappen maken. De focus lag toen op de vrijwilligers: vrijwilligersbeleid en burgerbetrokkenheid vormden een essentieel onderdeel van de strategie van de provinciale landschapsorganisaties. Geldersch Landschap & Kasteelen hebben in 2017 een eigen impact onderzoek uitgevoerd. Het bureau Witteveen+Bos stelde hiertoe een waardebeoordeling op van de instandhoudingsinspanning van Geldersch Landschap & Kasteelen. Uit deze impactanalyse blijkt dat Geldersch Landschap & Kasteelen ca. € 27 miljoen op jaarbasis toevoegt aan de Gelderse samenleving, waarbij het recreatieve belang (€ 16 miljoen) de grootste bijdrage levert. Het zijn collectieve baten die niet in financiële middelen worden gewaardeerd. Het is de bijdrage die Geldersch Landschap & Kasteelen levert met de instandhouding van het Gelders erfgoed. Jaarlijks voert LandschappenNL een impactmeting uit om steeds beter inzicht te krijgen in onze maatschappelijke bijdrage.

Inmiddels zijn in de vooruitblik meerjarenvisie 2021-2025 doelen geformuleerd met betrekking tot duurzaamheid. Ten opzichte van het uitgangsjaar 2019 is voor 2025 een reductie van CO²-uitstoot van 65% vastgelegd. Hiervoor zijn vele maatregelen in gang gezet. Duurzaamheid zal de komende jaren uitgebreid worden naar de hele keten van gebruikers en leveranciers. Voor de instandhouding van biodiversiteit loopt bij Geldersch Landschap & Kasteelen een groot uitvoeringsproject ten behoeve van inrichting, herstel en ontwikkeling van de biodiversiteit in onze terreinen.

Communicatie met belanghebbenden

Geldersch Landschap & Kasteelen staat voor haar doelstellingen en communiceert hierover open en transparant naar alle partijen. Zowel in informatieverstrekking als omgang met belanghebbenden. Belanghebbenden zijn onder te verdelen in medewerkers, vrijwilligers, donateurs, schenkers, omwonenden, bezoekers, relaties, bedrijven, overheden, particulieren, pers, landbouw-, erfgoed- en natuur- en milieu organisatie. De specifieke doelgroepen worden met diverse communicatiemiddelen zoals ons kwartaalblad "MooiGelderland", het jaarverslag, een publieksversie van het jaarverslag, de website, social media, nieuwsbrieven, persberichten, gebiedsgerichte en projectgerichte informatiebijeenkomsten, donateursdagen en excursies en door deelname aan diverse overleg- en samenwerkingsverbanden geïnformeerd. Het jaarverslag wordt gepubliceerd op de website, een verkorte publieksversie wordt opgenomen in ons kwartaalblad "MooiGelderland". Donateurswervingsacties vinden plaats via leadwerving, warme adressen, giftenacties en online campagnes.

Het marketing en communicatiebeleid ligt vast in een meerjarenplan. Het beleid is gericht om een goede relatie te hebben met belanghebbenden en belangstellenden en hun gericht te informeren over het belang van natuur, landschap en erfgoed, actuele ontwikkelingen, activiteiten van de stichtingen, bestedingen van de ontvangen gelden. De communicatie vindt plaats via verschillende uitingen, gericht op de doelgroepen zoals publicaties, informatiepanelen, informeren van overheden, deelname aan netwerken en overlegorganen. De afdeling Marketing, communicatie en fondsenwerving is verantwoordelijk voor de coördinatie en uitvoering van alle communicatie uitingen. Er is een centraal emailadres waarmee men met alle vragen en opmerkingen terecht kan,

waarbij het streven is om zo snel mogelijk, uiterlijk binnen 14 werkdagen een antwoord te geven. Deze reacties worden verzameld tot een informatie- en service overzicht. Jaarlijks analyseert de organisatie de binnengekomen reacties om inzicht te krijgen in de aard en omvang en afhandeling ervan door onze organisatie. Geldersch Landschap & Kasteelen neemt deel aan verschillende structurele overleggen met provincie, gemeenten, waterschappen, bedrijfsleven, grondeigenaren en natuur-, landbouw- en erfgoedorganisaties, zowel op provinciaal niveau als in gebiedsprocessen. Met de koepelorganisatie LandschappenNL wordt landelijk samengewerkt m.b.t. belangenbehartiging (nationaal/internationaal niveau) en landelijke fondsenwerving.

Interactie met publiek en samenleving is een belangrijke pijler in de meerjarenvisie. We willen nieuw publiek bereiken via excursieprogramma's, leadwerving en content marketing. In 2023 werden er 245 excursies georganiseerd met 3619 deelnemers. Daarvan was 47% donateur en 53% nieuw publiek. Het aantal social mediavolgers eind 2023 is gegroeid naar 95.413 (totaal van corporate, kastelen en boswachtersaccounts en het aantal nieuwsbriefabonnees is gegroeid naar 47.861.

De resultaten van de najaarscampagne om donateurs te werven via een direct mail campagne bleven net als de afgelopen jaren achter bij het doel; 812 nieuwe donateurs t.o.v. het doel 1.000. Het lijkt erop dat dit wervingskanaal uitgewerkt raakt. Onlinewerving en werving via de zeven opengestelde kastelen wordt daarom steeds belangrijker. In november is de grote contributiemailing de deur uitgegaan met de nieuwe donateurspassen voor 2024.

De donateurs die geen incassomachtiging hebben afgegeven ontvangen een betaalverzoek. Donateurs werd gevraagd om vrijwillig hun bijdrage te verhogen naar € 30 per jaar (was € 23,50). Een groot aantal donateurs gaf gehoor aan dit verzoek. Voordat de contributiemailing in november de deur uit ging hebben we een royeeractie uitgevoerd van donateurs die al twee jaar geen bijdrage hebben gedaan en niet hebben gereageerd op betaalverzoeken. Het betrof ongeveer 250 relaties. Mede hierdoor is ons donateursaantal in 2023 geëindigd op 48.366, een afname t.o.v. 2022 (48.631).

Van de geworven baten is 3,6% besteed aan wervingskosten (gewenste verhouding is maximaal 25%).

Vooruitblik 2024

In 2024 en 2025 zijn de laatste jaren van de vigerende meerjarenvisie 2016-2025. Dat betekent dat we moeten gaan nadenken over de koers voor het komende decennium. Daarbij zal ons rijke bezit het uitgangspunt vormen. Dat bezit willen we nóg mooier, robuuster en levenskrachtiger overdragen aan de volgende generaties, Dat is geen gemakkelijke opgave. De staat van de Nederlandse natuur is alarmerend zo blijkt keer op keer uit rapporten, de klimaatverandering is onomkeerbaar en lijkt zich sneller dan verwacht te voltrekken en de druk op natuurgebied wordt als maar groter. Tel daarbij de noodzaak om de verduurzaming op grote schaal toe te passen en de druk op de beschikbare grond door de woningnood en het is duidelijk dat we voor grote uitdagingen staan. Tegelijkertijd zijn er kansen. Waar verduurzaming tot voor kort nog een uitzondering was bij bedrijven en organisaties, is het nu een algemeen geldend uitgangspunt voor goed bestuur. Tegen de achtergrond van deze ontwikkelingen zijn we voortvarend 2024 gestart. In de loop van dit jaar zal duidelijk zijn hoe het programma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland, de Gelderse vertaling van het Nationaal Programma Landelijk Gebied eindelijk zijn beslag krijgt met de uitwerking in een vijftiental gebiedsprocessen. Daarin moeten de nationale doelen op gebied van landbouw, natuur, water en klimaat worden uitgewerkt. Dit zal voor het team Landschap en de beheereenheden een groot beslag in tijd betekenen. Daarnaast gaan we verder met de implementatie van landschapsinclusieve landbouw in onze contracten met pachters.

Op 1 januari van 2024 is de Stichting Brantsen van de Zyp formeel onder het bestuur van Geldersch Landschap & Kasteelen komen te vallen en zal onze Raad van Toezicht ook op deze stichting toezien. Het bestuur van de stichting is omgevormd tot een raad van advies die een bredere invulling krijgt dan alleen het bezit van de stichting Brantsen van de Zyp en zal Geldersch Landschap & Kasteelen adviseren over algemeen museaal beleid.

Diversiteit & inclusie zal onderwerp van gesprek zijn in de organisatie om iedereen, personeel en bezoeker, een welkome plek te bieden in de organisatie. Het MT is gestart met een training over dit onderwerp en we zullen starten met een beleid. We realiseren ons goed dat dit een proces met een lange adem is en dat niet alles op korte termijn veranderen zal.

De beheersing van bedrijfsrisico's in algemene zin heeft veel aandacht. In 2023 zijn alle risico's opnieuw in kaart gebracht en beheersmaatregelen benoemd. In 2024 zal gewerkt worden met een risico top 10 die we goed monitoren.

Het jaar 2024 zal een betekenisvol jaar worden waarin Geldersch Landschap & Kasteelen zich op zijn toekomst gaat bezinnen en tegelijkertijd grote ontwikkelingen in het landelijk gebied plaatsvinden onder een nieuw politiek gesternte. Kortom een uitdagend jaar!

Michel van Maarseveen
Directeur-bestuurder

Nevenfuncties directeur-bestuurder:

Bestuurslid van de Faunabeheereenheid Kroondomein Het Loo, bestuurslid Stichting Vrienden van Gelderse Molen, lid raad van advies Visit Veluwe, lid raad van adviseurs Vereniging Rembrandt, lid raad van advies Project Prinsenhof, lid raad van advies Noord-Veluws Museum, lid raad van advies restauratie 16de-eeuwse tongewelf Grote Kerk Naarden, lid comité van aanbeveling nieuw Romeins Museum in Heerlen.



Verslag Raad van Toezicht

Stichting Het Geldersch Landschap, Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen en Stichting Steunfonds Geldersch Landschap en Kasteelen

Algemeen

Het jaar 2023 heeft voor onze organisatie in het teken gestaan van de wisseling van de wacht. Nadenken en zoeken naar een waardige opvolger van onze directeur-bestuurder Peter van der Tweel. Een proces dat door de RvT serieus ter hand is genomen en waarvoor extern ondersteuning is gezocht. De respons op de vacature was zowel kwantitatief als kwalitatief zeer hoog. Na een zorgvuldige procedure is unaniem gekozen voor Michel van Maarseveen als nieuwe directeur-bestuurder. Hij heeft na een ruime inwerkperiode op 1 oktober formeel de taken en bevoegdheden overgenomen van Peter van den Tweel.

Gedurende het jaar is op verschillende momenten in diverse geledingen afscheid genomen van Peter van der Tweel. Het formele afscheid met externe relaties vond plaats op kasteel Rosendaal en de Provincie Gelderland bood hem de gouden erepenning aan als dank voor zijn grote verdiensten. Onder zijn leiding heeft GLK goede jaren gekend en zijn terecht vele woorden en blijken van waardering geuit. Het informele afscheid op Kasteel Biljoen met alle (oud)leden van de RvT mag niet onvermeld blijven. Begin 2024 werd ook de Van Tienhoven penning aan Peter van den Tweel uitgereikt. Naast de benoeming van Michel van Maarseveen als directeur-bestuurder is Theo Meeuwissen, hoofd Landschap en Kastelen met ingang van 1 januari 2024 benoemd tot adjunct-directeur.

In het verslagjaar is in goed overleg met het bestuur van de Brantsen van de Zyp Stichting besloten deze stichting over te nemen. De stichting beheert een grote collectie portretten en kende al een nauwe samenwerking met Landschap & Kasteelen. De Brantsen van de Zyp Stichting zal voortaan als zelfstandige stichting onder het beheer van Landschap & Kasteelen vallen. Het bestuur van Brantsen van de Zyp neemt na de overdracht de rol van adviescommissie op zich zoals er binnen onze organisatie meerdere zijn. Voor de overdracht was een statutenwijziging nodig, zowel bij de Brantsen van de Zyp Stichting als bij Landschap & Kasteelen.

In 2023 is een drietal verkiezingen gehouden. Zowel voor de Waterschappen als ook voor de samenstelling van Provinciale Staten en de Tweede Kamer. De grote politieke verschuivingen die deze verkiezingen hebben teweeggebracht brengen voor onze organisatie de nodige onzekerheden met zich mee aangezien de beleidskeuzes nog de nodige tijd zullen vragen.

Vergaderingen

De RvT heeft in 2023 vijf reguliere vergaderingen gehouden en twee themavergaderingen.

De eerste themavergadering stond in het teken van verduurzaming van kasteel Staverden en een tweede themavergadering ging over systeemherstel met daaraan gekoppeld een veldbezoek aan het gebied rond de Vennevertlose Beek.

Daarnaast heeft de sollicitatieprocedure voor de nieuwe directeur-bestuurder veel extra besprekingen gevraagd.



In het verslagjaar is o.m. gesproken c.q. besloten over:

- Managementletter
- Accountantsverslag en jaarrekeningen van de diverse Landschap & Kasteelen stichtingen
- CO2 footprint/ verduurzaming
- Overdracht Brantsen van de Zyp stichting
- Samenstelling directie
- Organisatie ontwikkelingen w.o. notitie één gezonde en gemotiveerde organisatie in tijden van schaarste
- Procedure opvolging en uitbreiding RvT
- ICT, informatiebeveiligingsplan
- Benoeming lid FAC
- Opvolging directeur-bestuurder
- Jaarplan 2024 'een nieuwe gezicht'
- Begrotingen 2024
- Directierapportages die uitvoerig de stand van zaken belichten
- Rooster van aftreden

De Financiële Audit Commissie doet veel voorbereidend werk voor onze vergaderingen. De Remuneratiecommissie heeft een 100 dagen gesprek gevoerd met de nieuwe directeur-bestuurder. Salaris is passend binnen de regeling Goede Doelen organisaties. De verschillende nevenfuncties conflicteren niet met de hoofdfunctie. De jaarlijks zelfevaluatie werd voorbereid, maar deze kon niet meer voor de jaarwisseling worden gehouden. Deze vond op 16 januari 2024 plaats.

Overige activiteiten.

In het verslagjaar is overleg gevoerd met de Ondernemingsraad.

Een vertegenwoordiging van de RvT neemt deel aan de donateurs- en vrijwilligersdagen. Deze zijn altijd goed georganiseerd dankzij de inzet van vele medewerkers. De grote opkomst bij deze bijeenkomsten laat ieder jaar weer zien hoe groot de betrokkenheid bij Landschap & Kasteelen is maar vooral ook de grote betekenis van vrijwilligers en donateurs om de doelstellingen van onze organisatie te realiseren.

Een werkbezoek aan het Wisselse Veen door onze collega-organisatie 'It Fryske Gea' was aanleiding tot een informeel ontmoeten tussen directies en leden van de RvT's.

Namens de RvT neemt de voorzitter deel aan bijeenkomsten georganiseerd vanuit Landschappen.nl. Ook in 2023 werd deelgenomen aan de tweedaagse werkconferentie georganiseerd door het Gronings Landschap en de bestuurdersdag.

Jaarlijks organiseert Landschap & Kasteelen met partnerorganisaties het Gelderse Oogstfeest waar vanuit de RvT eveneens aan wordt deelgenomen.

De eindejaarsbijeenkomst voor de medewerkers vond dit jaar plaats in het vernieuwde huis Brakel waar Michel van Maarseveen mede namens de RvT waarderende woorden had voor de grote inzet van onze medewerkers.

Samenstelling RvT

De samenstelling van de RvT is in 2023 niet gewijzigd. Mevrouw P.E. Hielkema heeft eind 2022 reeds aangegeven dat zij niet beschikbaar is voor een tweede periode omdat het tijdsbeslag niet passend is met haar internationale functie. Zij is per 1 januari 2024 teruggetreden. Wij danken mevrouw Hielkema voor haar inzet voor zowel het bestuur als voor haar bijdrage aan de Financiële Audit Commissie. De heer F.L.V.P.L. Tierolff is haar met ingang van 1 januari 2024 opgevolgd in de Financiële Audit Commissie.

Per 31 december 2023 was de samenstelling als volgt :

- Mevrouw M.A.J. van der Tas, voorzitter, tevens lid remuneratiecommissie
- Mevrouw mr. E.C.J. Boerboom, lid, tevens vice-voorzitter
- Mevrouw M. Doornekamp, lid, tevens voorzitter Financiële Audit Commissie (FAC)
- Mevrouw drs. P.E. Hielkema EMLE, lid, tevens lid Financiële Audit Commissie (FAC)
- De heer drs. R.J.J. Stevens , lid, tevens lid remuneratiecommissie.
- De heer mr. F.L.V.P.L. Tierolff, lid

(Neven)-functies leden RvT

M.A.J. (Marja) van der Tas (voorzitter)

Vennoot Task4You, Lid Algemeen Bestuur Waterschap Vallei en Veluwe, plaatsvervangend voorzitter commissie Milieueffectrapportage plaatsvervangend voorzitter Ecologische Autoriteit, lid Raad van Commissarissen Kuiper Compagnons, lid adviescommissie Nationale Parken (min. LNV), voorzitter Bosch van Rosenthalstichting, lid Raad van Advies Stichting Natuurvolgend Bosbeheer en voorzitter jury Groene Icoonprojecten (provincie Gelderland).

Mr. E.C.J. (Elsbeth) Boerboom MBA (vice-voorzitter)

Bestuurder beleggingsportefeuille in onroerend goed, partner Future Flow organisatieadvies en coaching, bestuurslid Deventer Binnenstadsmanagement, lid RvC van de NV Centrumgarage Deventer.

M. (Mariëtte) Doornekamp (lid Financiële Audit Commissie)

CEO Deeptech Equity NL, voorzitter Raad van Commissarissen GGN Holding, Bestuurder Stichting DHV Haskoning, bestuurder Stichting Aandelen Remeha, lid Raad van Advies Stichting Administratiekantoor Damen, lid Raad van Advies Sustainability Board ABN Amro MeesPierson.

Drs. P.E. (Petra) Hielkema EMLE (lid Financiële Audit Commissie) tot 01-01-2024

Voorzitter van de Europese Verzekerings- en Pensioen Autoriteit (EIOPA) in Frankfurt, lid van de Advisory Board of the International Center for Insurance Regulation (ICIR) at the Goethe University in Frankfurt, lid Advisory Board of the Florence School of Banking and Finance which is part of the European University Institute in Florence.

Drs. R. (Ron) Stevens

Commissaris Stichting Cultuur Zonder grenzen, Voorzitter Stichting Stut, Lid Raad van Toezicht stichting Neos, Lid Raad van Toezicht stichting Oud Burger Gasthuis, voorzitter energiecoöperatie Wind- en zonnepark Nijmegen.

Mr. F.L.V.P.L. (Frank) Tierolff

Voorzitter Raad van Bestuur Kadaster Nederland en bestuurder van de Kadasters op Bonaire, Sint Eustatius en Saba, lid Executive Committee Europe on Global Geospatial Information Management of the United Nations.



Integriteit

Op basis van de CBF-richtlijnen hanteert de organisatie voor de RvT de 'Verklaring Belangenverstrengeling' of de vernieuwde 'Integriteitsverklaring bestuurders en toezichthouders' voor nieuwe leden vanaf 2020. Voor de Raad van Advies, Beheer Advies Commissie en de Vermogens Beheer Commissie gebruikt de organisatie op eigen initiatief de 'Verklaring Belangenverstrengeling' of de vernieuwde 'Integriteitsverklaring leden Raad van Advies, Beheer Advies Commissie en Vermogens Beheer Commissie' voor nieuwe leden vanaf 2020. Vanwege de transparantie worden de hoofd- en nevenfuncties van de leden van de RvT op de website van Geldersch Landschap & Kasteelen vermeld.

23 mei 2024

M.A.J. van der Tas, voorzitter Raad van Toezicht



Verkort verslag Raad van Advies

Werkzaamheden

De Raad van Advies (RvA) heeft tot doel het gevraagd en ongevraagd adviseren van de directie, vooral op het gebied van strategie, (meerjaren-)beleid en relevante ontwikkelingen in de samenleving. Dat kan de Raad als geheel doen maar ook de individuele leden van de Raad kunnen dat doen. Onderwerpen worden soms door een kleine groep voorbereid ter bespreking.

De RvA kwam twee keer bijeen: 30 maart (Kasteel Cannenburch) en 30 november (Landgoed Schovenhorst).

Besproken onderwerpen

- Herziening nota recreatiebeleid
- Energietransitie
- Diversiteit & Inclusie
- Omgevingswet

Bezochte locaties

Kasteel en park Cannenburch en bomenbos van het Landgoed Schovenhorst.

Samenstelling van de Raad van Advies

Eind 2023 waren de leden van de Raad van Advies:

- **ir. A. (Annette) Augustijn voorzitter**
Opgeleid in de tuin- en landschapsarchitectuur (Wageningen), voorheen directeur bij Rijkswaterstaat, o.a. in Gelderland, het Watermuseum, Stichting Natuur en Milieu en voorzitter Gelderse Natuur en Milieufederatie. Tot eind 2023 o.a. voorzitter van het Dutch Marine Energy Center. Voorzitter van de stichting Vrijwilligers Palliatieve Terminale Zorg in Midden Gelderland. Voorzitter van het Klimaatplatform Gemeente Rheden.
- **C.H. (Kees) van Baak**
Voormalig docent aardrijkskunde en inspecteur van het onderwijs, voormalig lid Provinciale Staten van Gelderland, voormalig lid gemeenteraad in Nijkerk, voorzitter Raad van Toezicht Stichting Rijdende School, vrijwilliger educatie Stichting Stoomgemaal Arkemheen, secretaris Stichting Weeshuis Nijkerk.
- **dr. W. (Willem) Bijleveld**
Sterrenkundige, voormalig directeur Nederlands Openluchtmuseum, o.a. vice-voorzitter Raad van Toezicht Museon/Omniversum, voorzitter Veluwe Alliantie, lid Raad van Toezicht Mondriaan Fonds en lid Raad van Toezicht Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen.
- **mr. M.L. (Michael) Dijkstra Taurel**
Directeur Globrands consultancy group, jurist Intellectueel Eigendom, Merkstrateeg en Naamgevingconsultant, lid Raad van Advies kunstmuseum Den Haag, directeur Faircooling evaporative cooling, voorzitter GNN Global Naming Network, lid Raad van Advies Whispp, Covestor bij Generous Minds, directeur pharmanaming.com.
- **ing. R.J.M. (Rob) Franken**
Manager Natuur, Landbouw, Water & Milieu bij de Provincie Flevoland.
- **P.A.G. (Patrick) Jansen**
Wagenings bosbouwkundig ingenieur, directeur-eigenaar Bosmeester en Track & Trails, oud-directeur Stichting Probos.

- **A.C.M. (Lidy) Klein Holkenborg**
Zelfstandig projectmanager en teamcoach, voorzitter raad van advies Stichting IJssellandschap, Lid raad van aanbeveling stichting Stoomhoutzagerij Wilpsche Dijk, voormalig voorzitter stichting Behoud Dorpskerk Wilp en Jonge Meesters Wilp.
- **drs. A.H. (Ankie) van de Kruijs**
Historicus, programmamanager opleiden, trainen en simulatie bij de afdeling Innovatie van Koninklijke Landmacht.
- **barones E.A.C. (Emily) van Lynden**
Student Business Administration aan de Radboud Universiteit.
- **W.F. (Wouter) van Maanen**
Geschiedkundige, voorzitter van het Triodos Bank Investment Office en senior productmanager Investments Triodos Bank.
- **mr. H.F. (Hilal) Mauer-Dogan**
Advocaat aanbestedingsrecht en bouwrecht bij Dirkzwager legal & tax.
- **mr. H. (Harm) van Veldhuizen**
Media- en communicatie expert, CEO bij Deventrade.
- **prof. dr. T.H.G. (Dolly) Verhoeven**
Historica, eigenaar projectbureau Storia, bijzonder hoogleraar Gelderse geschiedenis aan de Radboud Universiteit.
- **drs. R.J. (Reinder) van der Wal**
Bioloog, voormalig ambtenaar Ministerie LNV en accountmanager Dienst Landelijk Gebied.
- **drs. G.J.H.G. (Sjors) Willems**
Plattelandsgeograaf, strategisch beleidsadviseur BrabantAdvies, voormalig secretaris Provinciale Raad van de Leefomgeving Noord-Brabant.

Integriteit

Voor de Raad van Advies gebruikt de organisatie op eigen initiatief de 'Verklaring Belangenverstrengeling' of de vernieuwde 'Integriteitsverklaring leden Raad van Advies' voor nieuwe leden vanaf 2020. Vanwege de transparantie worden de hoofd- en nevenfuncties van de Raad van Advies op de website van GLK vermeld.



Verkort verslag Beheer Advies Commissie

Werkzaamheden

De Beheer Advies Commissie (BAC) adviseert de directie gevraagd en ongevraagd over beleidsnota's, beheervisies, evaluaties en ingrijpende projecten en restauraties. Daarnaast verschaft de commissie toegang tot een omvangrijk wetenschappelijk netwerk en levert zij informatie over onderzoek en publicaties die voor het werk van Landschap & Kasteelen relevant kunnen zijn. De commissie komt daartoe jaarlijks een aantal malen in vergadering bijeen; aan deze bijeenkomsten is meestal ook een terreinbezoek gekoppeld. Over meer specialistische zaken is er ook bilateraal contact tussen de individuele leden en Landschap & Kasteelen.

De BAC kwam in 2023 driemaal bijeen: op 7 februari (Huis Zypendaal), op 23 mei (Landgoed Klein Noordijk) en op 28 november (landgoed Brakel).

Besproken onderwerpen:

- Landschap in beheervisies
- Herstelproject souterrain Zypendaal
- Landschaps Ecologische Systeemanalyse (LESA) Kraaigraaf
- Handelingsperspectief Droogte Aanpak Achterhoek
- Verduurzaming gebouwen
- Evaluatie kerncollecties: onderdeel natuur
- Visies en evaluaties

Bezochte locaties:

- Museale vertrekken Huis Zypendaal
- Excursie naar het terrein Kraaigraaf
- Excursie rondom huis Brakel

Samenstelling van de Beheer Advies Commissie:

In 2023 werd afscheid genomen van prof. dr. J.B.H. (Johan) de Haan.

Eind 2023 waren de leden van de Beheer Advies Commissie:

- **dr. ir. R.J. (Rienk-Jan) Bijlsma**, onderzoeker bij Wageningen University & Research met werkveld vegetatie-ontwikkeling, hersteleecologie en historische ecologie. Lid van het OBN-deskundigenteam Droog zandlandschap. Contactpersoon voor het Nationaal Bosreservatenprogramma. Nauw betrokken bij de implementatie van de habitatrichtlijn en de rapportage van Natura 2000 habitattypen.
- **dr. K.J. (Kees) Canters**, bioloog/ milieukundige, zoogdierkundige, uiteenlopende bestuursfuncties (groen/sociaal), adviseur natuur en landschap, redacteur en onderzoeker.
- **drs. R.H.M. (Ronald) van Immerseel**, historicus/ groen erfgoed specialist, directeur Stichting In Arcadië, auteur landelijke richtlijnen Tuinhistorisch onderzoek (2012), lid van diverse besturen op het gebied van buitenplaatsen en kastelen.
- **ing. A.J. (Ton) Roelofs**, bouwkundig en Civiel ingenieur, eigenaar/directeur adviesbureau TRBouwadvies, voorheen directeur Bouwmanagement bij ABT in Velp, betrokken geweest als raadgevend ingenieur/projectmanager bij de restauratie-renovatie van o.a. het Stedelijk Museum Amsterdam, Mauritshuis in Den Haag, Seminarie De Weijert (huidige Politieacademie) Apeldoorn, Museum De Fundatie Zwolle. Gastdocent Hogeschool Arnhem Nijmegen.

- **prof. dr. J.G.M. (Jan) Roelofs**, nu gastmedewerker aan de Radboud Universiteit Nijmegen, wetenschappelijk adviseur bij onderzoekcentrum B-ware, gastmedewerker afdeling Aquatische Ecologie en Milieubiologie, leeropdracht Biogeochemie van Wetlands, lid Wetenschappelijke advies commissie van Natuurmonumenten, Beheer Advies Commissie Limburgs Landschap, POP 3 commissie Provincie Noord Brabant, Beheer commissie Volgermeer gemeente Amsterdam.
- **prof. dr. G.R. (Geert) de Snoo**, Directeur Nederlands Instituut voor Ecologie, hoogleraar Conservation Biology, Universiteit Leiden. Onderzoek naar natuur en milieukwaliteit in het landelijk gebied.
- **ing. J.G. (Jan) Streefkerk**, hydroloog, oud-werknemer bij Staatsbosbeheer en projectleider en adviseur voor National Parks and Wildlife Services in Ierland. Was betrokken bij beleid, onderzoek en beheer voor natte bos- en natuurterreinen in binnen- en buitenland over de periode 1974-2014.
- **prof. dr. K.V. (Karlè) Sýkora** (voorzitter), emeritus-hoogleraar Ecologische Inrichting en beheer van Infrastructuur aan de Universiteit Wageningen, leerstoelgroep Natuurbeheer en Plantenecologie, vegetatie-ecoloog/bioloog met veel natuurbeheergericht onderzoek.
- **dr. N.W. (Nico) Willemse**, kwartair geoloog/ archeoloog met een specifieke belangstelling voor de relatie landschapsdynamiek, natuurontwikkeling en archeologie. In 2000 gepromoveerd op het thema 'natuurhistorische archieven'. Teamleider 'bureau en beleid' bij RAAP Archeologisch Adviesbureau en werkzaam als senior-onderzoeker Fysische Geografie en Archeologie.

Integriteit

Voor de Beheer Advies Commissie gebruikt de organisatie op eigen initiatief de 'Verklaring Belangenverstrengeling' of de vernieuwde 'Integriteitsverklaring leden Beheer Advies Commissie' voor nieuwe leden vanaf 2020. Vanwege de transparantie worden de hoofd- en nevenfuncties van de Beheer Advies Commissie op de website van Landschap & Kasteelen vermeld.



Balans per 31 december 2023

Na verwerking voorstel resultaatverdeling

	31 december 2023	31 december 2022
ACTIVA		
Materiële vaste activa	1.416.050	1.200.850
Vorderingen en overlopende activa	3.728.550	3.278.300
Effecten	10.087.450	8.793.950
Liquide middelen	3.755.750	7.040.700
	<u>17.571.750</u>	<u>19.112.950</u>
Totaal	<u>18.987.800</u>	<u>20.313.800</u>
PASSIVA		
Reserves en fondsen		
- reserves		
• continuïteitsreserve	942.900	942.900
• bestemmingsreserves	5.641.000	5.655.850
	<u>6.583.900</u>	<u>6.598.750</u>
- bestemmingsfondsen	4.009.250	3.179.850
	<u>10.593.150</u>	<u>9.778.600</u>
Voorzieningen	657.900	764.850
Kortlopende schulden	7.736.750	9.770.350
	<u>18.987.800</u>	<u>20.313.800</u>
Totaal	<u>18.987.800</u>	<u>20.313.800</u>



Staat van baten en lasten over 2023

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
BATEN			
Baten van particulieren	1.623.050	1.131.000	2.059.900
Baten van bedrijven	38.000	173.500	38.850
Baten van loterijorganisaties	937.500	937.500	937.500
Baten van subsidies van overheden	9.023.000	6.711.600	7.252.650
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	802.200	734.600	8.800
Baten van andere organisaties zonder winststreven	140.500	69.150	141.050
Som van de geworven baten	12.564.250	9.757.350	10.438.750
Baten als tegenprestatie voor levering van producten en/of diensten	5.991.750	5.747.500	5.809.150
Overige baten	1.194.450	79.100	447.250
Som van de baten	19.750.450	15.583.950	16.695.150
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen			
Behoud en beheer bezittingen	17.799.550	14.856.000	13.531.300
Voorlichting en educatie	499.600	497.400	498.150
	18.299.150	15.353.400	14.029.450
Wervingskosten	457.700	543.900	470.250
Kosten beheer en administratie	966.100	904.400	915.100
Som van de lasten	19.722.950	16.801.700	15.414.800
Saldo voor financiële baten en lasten	27.500	-1.217.750	1.280.350
Saldo financiële baten en lasten	787.050	263.000	-1.603.200
Saldo van baten en lasten	814.550	-954.750	-322.850
Bestemming saldo van baten en lasten:			
Toevoeging/onttrekking aan:			
Continuïteitsreserve	-	-203.750	31.400
Bestemmingsreserves	-14.850	-731.000	12.900
Bestemmingsfondsen	829.400	-20.000	-367.150
	814.550	-954.750	-322.850



Kasstroomoverzicht (opgesteld volgens de indirecte methode)

	2023	2022
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat boekjaar	814.550	-322.850
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen/afwaarderingen	346.900	311.350
Ongerealiseerde koersverschillen effecten	-676.850	1.657.300
Resultaat verkoop materiële vaste activa	-92.250	-15.650
Veranderingen in werkkapitaal:		
Mutatie kortlopende vorderingen	-450.250	-243.250
Mutatie kortlopende schulden	-2.033.600	3.105.700
Mutatie in het werkkapitaal	-2.483.850	2.862.450
<i>Kasstroom uit bedrijfsoperaties</i>	-2.091.500	4.492.600
Mutatie in voorziening onderhoud gebouwen	-69.000	-110.000
Mutatie in voorziening jubilea	-3.150	-8.500
Mutatie in voorziening TOP	-34.800	4.350
Mutatie in voorzieningen	-106.950	-114.150
Kasstroom uit operationele activiteiten	-2.198.450	4.378.450
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-562.100	-250.200
Opbrengsten uit verkoop materiële vaste activa	92.250	18.100
Aan- en verkoop van effecten	-616.650	-609.950
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-1.086.500	-842.050
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-	-
Netto kasstroom	-3.284.950	3.536.400
Liquide middelen begin boekjaar	7.040.700	3.504.300
Liquide middelen einde boekjaar	3.755.750	7.040.700
Afname liquide middelen	-3.284.950	3.536.400



Toelichting op de jaarrekening 2023

Algemeen

Doelstelling Stichting

De Stichting heeft ten doel onder meer het behoud van en de zorg voor alsmede voorlichting en educatie omtrent in landschappelijk, natuurwetenschappelijk en/of cultuurhistorisch opzicht belangrijke terreinen in de provincie Gelderland met de zich daarop bevindende monumenten van geschiedenis en kunst, in het bijzonder die, bedoeld in de Monumentenwet.

Boekjaar

Het boekjaar van de Stichting is gelijk aan het kalenderjaar.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de gewijzigde Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende organisaties (RJ 650) en Titel 9 boek 2 BW.

Sinds 2004 zijn de stichtingen Stichting Het Geldersch Landschap, Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen en de Stichting Steunfonds Geldersch Landschap en Kasteelen samengevoegd tot een gezamenlijke werkorganisatie Geldersch Landschap en Kasteelen. Er is sprake van een Raad van Toezichtmodel. Om deze reden is sprake van een gecombineerde jaarrekening. De stichtingen maken deel uit van de verslaggevende eenheid Stichting Het Geldersch Landschap. De gecombineerde jaarrekening ligt ter inzage ten kantore van Stichting Het Geldersch Landschap.

Stichting Het Geldersch Landschap is statutair en feitelijk gevestigd op de Zypendaalseweg 44 te Arnhem, KvK-nummer 41047543.

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in de toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Alle bedragen in deze jaarrekening luiden in euro's.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa betreft activa benodigd voor de bedrijfsvoering. Aanschaffingen, die bedoeld zijn om de werkzaamheden van de Stichting duurzaam te dienen en die een bijdrage leveren aan het genereren van opbrengsten of het beperken van toekomstige kosten, worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs, onder aftrek van lineair berekende afschrijvingen op basis van de economische en/of technische levensduur.

Verwervingen die in het kader van de doelstelling van de Stichting plaatsvinden en waarmee derhalve niet het duurzaam genereren van opbrengsten wordt beoogd worden niet gewaardeerd maar direct ten laste van de staat van baten en lasten afgeboekt. Eventuele uit het beheer van deze verwervingen voortvloeiende opbrengsten hebben géén causale relatie met de redenen voor aanschaffing en zijn niet voldoende om de totale aan het beheer verbonden kosten te dekken. Voor deze verwervingen bestaat geen voornemen tot vervreemding en/of vervanging op korte of

lange termijn. Hiermee vervalt de noodzaak tot afschrijving en is de opbrengstwaarde niet relevant voor de bepaling van het vermogen van de Stichting.

Voor groot onderhoud aan de gebouwen is een voorziening "Voorziening onderhoud gebouwen" gevormd.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden aangewend voor de doelstelling en worden gewaardeerd op de nominale waarde onder aftrek van een eventueel noodzakelijk geachte voorziening voor oninbaarheid. De te verwachten maar nog niet ontvangen erfstellingen en legaten zijn vastgesteld aan de hand van berichtgevingen waaruit de omvang voldoende betrouwbaar kan worden geacht.

Effecten

Effecten worden aangewend voor de doelstelling en betreffen voor langere termijn aangehouden vastgelegde liquiditeiten. De effecten worden beschouwd als financiële instrumenten die behoren tot de handelsportefeuille. Ten behoeve van het vermogensbeheer wordt gebruik gemaakt van een vermogensbeheerder waarmee een all-in fee is overeengekomen. De all-in fee is inclusief transactiekosten en wordt via de Staat van Baten verantwoord. Zowel obligaties als aandelen in beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen beurswaarde (reële waarde). De gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten uit vastgelegde liquiditeiten, voor zover betrekking hebbend op ter beurze genoteerde effecten, worden ten gunste of ten laste van de Staat van Baten en Lasten verantwoord.

Afgeleide instrumenten worden gewaardeerd op actuele waarde waarbij alle waardewijzigingen in de staat van baten en lasten worden verantwoord, tenzij hedge accounting wordt toegepast ter afdekking van de variabiliteit van toekomstige kasstromen die effect hebben op de staat van baten en lasten (kasstroomhedge). Kasstroomhedge accounting wordt echter niet toegepast door de stichting. De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn. De reële waarde van beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald aan de hand van de biedprijs. De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen. De stichting heeft geen derivaten.

Liquide middelen

De liquide middelen worden aangewend voor de doelstelling en worden gewaardeerd op de nominale waarde.

Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve is gevormd om de continuïteit te waarborgen in geval van (tijdelijke) sterk tegenvallende opbrengsten.

Bestemmingsreserves

Dit betreft delen van het eigen vermogen van de Stichting waaraan door de directie van de Stichting voorwaarden zijn gesteld voor de aanwending. Aanwending van de bestemmingsreserves alsmede toevoegingen aan bestemmingsreserves worden via de resultaatverdeling verwerkt.

Bestemmingsfondsen

Dit betreft delen van het eigen vermogen van de Stichting waaraan door derden voorwaarden zijn gesteld voor de aanwending. Aanwending van de bestemmingsfondsen alsmede toevoegingen aan bestemmingsfondsen worden via de resultaatverdeling verwerkt.

Voorzieningen

Voorzieningen worden tegen nominale waarde berekend en worden opgenomen voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend boekjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het boekjaar of in een voorafgaand boekjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal boekjaren.

Pensioenen

De pensioenregelingen van de Stichting kwalificeren als een toegezegde pensioenregeling (defined benefit plan). De pensioenen zijn ondergebracht bij de bedrijfstakpensioenfondsen ABP en BPL, waardoor geen inzicht bestaat in een eventueel tekort of overschot van de fondsen welke zijn toe te rekenen aan de Stichting. Pensioenen zijn derhalve verwerkt als een toegezegde bijdrage regeling (defined contribution plan). Volgens deze regeling worden de bijdragen aan de pensioenregeling op basis van toegezegde bijdragen als last in de Staat van Baten en Lasten opgenomen in de periode waarover de bijdragen zijn verschuldigd. In december 2023 bedroeg de actuele dekkingsgraad van ABP 110,5% en van BPL 114,4%. De beleidsdekkingsgraad (gemiddelde over 12 maanden) van ABP bedroeg in december 2023 113,9% en van BPL 118,3%. Zowel de actuele als de beleidsdekkingsgraad ligt voor beide pensioenfondsen hoger dan de (minimale) vereiste dekkingsgraad. Indien de beleidsdekkingsgraad te lang onder het vereiste niveau blijft kan dit tot gevolg hebben dat de pensioenen (in de toekomst) noodzakelijkerwijs worden verlaagd. De stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies.

Langlopende en kortlopende schulden

De langlopende en kortlopende schulden worden gewaardeerd op nominale waarde.

BTW

De stichting voert (deels) btw-belaste prestaties uit zoals belaste verhuringen van gebouwen, verkoop van artikelen en bosproducten als hout. Voor deze prestaties moet BTW worden afgedragen. De stichting mag de BTW op deze belaste prestaties (deels) in vooraftrek nemen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. De bepaling van het resultaat hangt daarnaast ten nauwste samen met de waardering van activa en passiva. Daarbij worden de volgende specifieke grondslagen voor de staat van baten en lasten in aanmerking genomen:

- Onder baten van subsidies van overheden worden bijdragen verstaan die zijn verstrekt ter aanwending binnen de doelstelling van de Stichting. De baten worden verantwoord bij het aangaan van een verplichting tot besteding overeenkomstig de subsidievoorwaarde. Indien niet (volledig) aan de subsidievoorwaarden wordt voldaan, kan er sprake zijn van een terugbetalingsverplichting.
- Onder baten uit bezitsbeheer worden baten verstaan die gezien hun aard een rechtstreekse relatie hebben met opbrengsten die voortvloeien uit het op een bepaalde wijze beheren van bezittingen van de Stichting.
- Onder giften worden van derden verkregen middelen verstaan welke door de Stichting om niet zijn verkregen en die een incidenteel karakter hebben. Indien aanwending van de verkregen middelen gebonden is aan nadere voorwaarden, wordt in de balans een bestemmingsfonds opgenomen ter hoogte van het uit deze voorwaarden voortvloeiende bedrag.

- Baten uit erfstellingen en legaten worden verantwoord in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Dit is het geval als, op grond van het stadium waarin de afhandeling van de nalatenschap zich bevindt, een betrouwbare schatting van de uiteindelijke omvang van de nalatenschap kan worden gemaakt. Erfstellingen en legaten met een bijzondere bestemming worden door middel van de resultaatbestemming verantwoord onder de bestemmingsfondsen.
- Baten uit loterijorganisaties worden verantwoord in het boekjaar waarin sprake is van een onvoorwaardelijke vordering en de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Toerekening van de kosten

Alle kosten met betrekking tot ons bezit: verwervingen, projectkosten (met uitzondering van de projectkosten die betrekking hebben op voorlichting en educatie en fondsenwerving), lasten bezitsbeheer, bijdragen externe organisaties (met uitzondering van de bijdrage aan de LandschappenNL) en externe kosten worden toegerekend aan behoud en beheer bezittingen. Dit geldt ook voor de kosten voor de planning, uitvoering en evaluatie van het bezit.

Externe communicatie, folders en wandelkaarten, evenementen, educatief excursieprogramma, website, jaarverslag en overige communicatiekosten worden evenredig verantwoord onder voorlichting en educatie en eigen fondsenwerving. Kosten binding donateurs en bedrijfsrelaties vallen voor 75% onder voorlichting en educatie en voor 25% onder eigen fondsenwerving. Werving donateurs en bedrijfsrelaties vallen in zijn geheel onder de eigen fondsenwerving.

Onder de kosten beheer en administratie valt: huisvestingskosten kantoor, 60% van de bijdrage aan de LandschappenNL (40% acties derden), kantoorkosten (58% van de automatiseringskosten wordt verantwoord onder behoud en beheer bezittingen / 42% van de porti- en telefoonkosten wordt verantwoord onder behoud en beheer bezittingen en 5% onder voorlichting en educatie) en algemene kosten (accountantskosten en juridische kosten die betrekking hebben op ons bezit worden verantwoord onder behoud en beheer bezittingen).

Bij de personeelskosten is voor iedere medewerker een toerekening gemaakt op basis van de werkzaamheden. In het algemeen geldt dat alle terreinmedewerkers, bouwkundige medewerkers, rentmeester, medewerkers afdeling Landschap en Kastelen onder behoud en beheer zijn verantwoord. Medewerkers afdeling Communicatie worden voor 75% toegerekend aan voorlichting en educatie en voor 25% aan eigen fondsenwerving. De medewerkers van de afdeling Bedrijfsvoering, Personeel & Organisatie, Financiën & Controlling zijn onder de kosten beheer en administratie verantwoord. Gezien de aard van de werkzaamheden vallen een aantal medewerkers percentueel onder meerdere categorieën.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen. De ontvangen en betaalde dividenden en interest worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Toelichting op de balans per 31 december 2023

ACTIVA

Materiële vaste activa

	31 december 2023	31 december 2022
Machines en installaties	656.600	516.100
Andere vaste bedrijfsmiddelen	759.450	684.750
	1.416.050	1.200.850

Machines en installaties

	2023	2022
Boekwaarde per 1 januari	516.100	481.300
Investerings	314.700	182.100
Afschrijvingen	-174.200	-144.850
Desinvestering	-	-2.450
Boekwaarde per 31 december	656.600	516.100

De investeringen en afschrijvingen 2023 kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Investerings	Afschrijvingen
Tractoren	269.050	113.800
Materieel terreinbeheer	45.650	60.400
	314.700	174.200

Alle materialen en werktuigen worden gebruikt en onderhouden conform de eisen en voorschriften van het milieukeur.

Andere vaste bedrijfsmiddelen

	2023	2022
Boekwaarde per 1 januari	684.750	783.150
Investerings	247.400	68.100
Afschrijvingen	-172.700	-166.500
Boekwaarde per 31 december	759.450	684.750

De investeringen en afschrijvingen 2023 kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Investeringen	Afschrijvingen
Bedrijfsauto's	247.400	166.150
Kantoorinventaris	-	6.550
	247.400	172.700

De gehanteerde afschrijvingstermijnen op basis van de aanschafwaarden luiden als volgt:

* Kantoorinventaris: verbindingen	15 jaar
* Tractoren, machines en installaties, bouwkundige werktuigen	5 jaar
* Dienstvoertuigen	7 jaar
* Elektrische dienstvoertuigen	8 jaar

De boekwaarde per 31 december kan als volgt gespecificeerd worden:

	31 december 2023	31 december 2022
Aanschafwaarde	4.004.350	3.780.000
Cumulatieve afschrijvingen	-2.588.300	-2.579.150
	1.416.050	1.200.850

In het boekjaar zijn nieuwe terreinen verworven voor een bedrag van € 95.950. Conform de grondslagen voor de waardering van activa en passiva worden deze niet geactiveerd, zie pagina 25 (Materiële vaste activa).

De gebouwen die de Stichting bezit zijn verzekerd voor een herbouwwaarde van € 224.946.806.
De herbouwwaarde is opnieuw geïncasseerd en bepaald per 1 april 2023.
De inventarissen zijn verzekerd voor een waarde van € 2.001.099.
De machines en installaties zijn verzekerd voor een waarde van € 2.980.452.

Vorderingen en overlopende activa

	31 december 2023	31 december 2022
Debiteuren	232.150	351.050
Externe (project)financiering	407.350	321.650
Omzetbelasting	191.750	180.950
Rekening-courant met gelieerde stichtingen	2.053.000	1.431.250
Overige vorderingen	844.300	993.400
	3.728.550	3.278.300

Alle onder vlottende activa opgenomen vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar.

Debiteuren

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2023	31 december 2022
Debiteuren	395.500	564.300
Af: Voorziening voor oninbaarheid (gebaseerd op een individuele beoordeling)	-163.350	-213.250
	232.150	351.050

Voorziening voor oninbaarheid betreft een reservering voor een tweetal substantiële debiteuren waarbij het uitermate onzeker is of de facturen nog betaald worden.

Externe (project)financiering

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2023	31 december 2022
Provincie Gelderland	288.100	202.850
Gemeente Ede	33.800	33.800
Dinamo Fonds	65.450	15.000
Het Cultuurfonds	-	70.000
De Versterking	20.000	-
	407.350	321.650

Omzetbelasting

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2023	31 december 2022
Aangifte omzetbelasting 4e kwartaal	195.550	175.850
Suppletie omzetbelasting 2022	-	5.100
Suppletie omzetbelasting 2023	-3.800	-
	191.750	180.950

Rekening-courant met gelieerde stichtingen

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2023	31 december 2022
Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen	2.040.600	1.009.000
Steunfonds Geldersch Landschap en Kasteelen	12.400	422.250
	2.053.000	1.431.250

De rekening-courantvorderingen betreffen een momentopname. Regelmatig worden de rekening-courantverhoudingen geëgaliseerd.

Overige vorderingen

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2023	31 december 2022
Projectbestedingen	8.250	31.050
Te ontvangen rente bank, rekening-courant	21.500	1.550
Te ontvangen rente obligaties	7.300	9.050
Te ontvangen giften en nalatenschappen	388.650	427.050
Te ontvangen subsidie functieverandering	-	168.850
Te ontvangen subsidie pachtbeëindiging	131.000	-
Te ontvangen onderhoudssubsidie	-	6.550
Te ontvangen opbrengst vakantiewoningen	38.800	39.450
Te ontvangen energie- en waterschapslasten	-	13.450
Nog te factureren huren en pachten	77.350	70.650
Vooruitbetaalde (project)kosten	81.800	136.100
Overige	89.650	89.650
Stand per 31 december	844.300	993.400

Effecten

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2023	31 december 2022
Aandelen	3.264.000	3.246.950
Obligaties		
-obligatiefondsen	5.497.200	4.319.050
-overige	1.326.250	1.227.950
	6.823.450	5.547.000
	10.087.450	8.793.950

Het beheer van de beleggingsportefeuille is uitbesteed aan Insingergilissen.

Primair doel is het waarborgen van de continuïteit van de stichting op middellange en lange termijn. Als secundaire doelstelling is bepaald dat het vermogen in reële termen in stand dient te worden gehouden. Het beleggingsbeleid is uitgedrukt in het risicoprofiel. Het risicoprofiel is defensief. De stichting belegt de portefeuille op duurzame en maatschappelijk verantwoorde wijze.

Dit betreft op korte tot middellange termijn te realiseren middelen.

Aandelen

De verkrijgingprijs van de aandelen per 31-12-2023 bedraagt € 2.744.600.

De waarde van de ter beurse genoteerde aandelen per 31-12-2023 bedraagt € 3.264.000.

Obligaties

De verkrijgingprijs van de obligatiefondsen per 31-12-2023 bedraagt € 5.620.200.

De beurswaarde van de obligatiefondsen per 31-12-2023 bedraagt € 5.497.200.

De obligatiefondsen hebben geen nominale waarde.

De overige obligaties hebben een looptijd van 1-8 jaar.

De verkrijgingprijs van de overige obligaties per 31-12-2023 bedraagt € 1.415.500.

De beurswaarde van de overige obligaties per 31-12-2023 bedraagt € 1.326.250.

De nominale waarde van de overige obligaties per 31-12-2023 bedraagt € 1.382.350.

Een specificatie van de beleggingen is opgenomen op de overzicht beleggingen (bijlage 1).

Liquide middelen

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2023	31 december 2022
Kas	5.450	5.900
Bank	3.750.300	7.034.800
	3.755.750	7.040.700

Dit betreft kas- en banksaldi welke alle ter vrije beschikking van de Stichting staan.

PASSIVA

Continuïteitsreserve

Het verloop van deze reserve is als volgt:

	2023	2022
Stand per 1 januari	942.900	911.500
Toevoeging boekjaar	-	31.400
Stand per 31 december	942.900	942.900

De continuïteitsreserve is gevormd conform de richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen en is bestemd voor dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat de stichtingen ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. Onder kosten van de werkorganisatie verstaan wij de personeelskosten, huisvestingskosten, wervingskosten, kantoor- en algemene kosten en afschrijvingen. De reserve mag conform bovengenoemde richtlijn maximaal 1,5 maal de kosten van de werkorganisatie zijn (€ 12 miljoen). De hoogte van de continuïteitsreserve is voor het Geldersch Landschap bepaald op € 1 miljoen.

Het beleid inzake hoogte en samenstelling van het vermogen is eind 2015 geactualiseerd voor de periode 2016-2025. Hiermee voldoet de Stichting aan de eisen van Goede Doelen Nederland.

Bestemmingsreserves

	31 december 2023	31 december 2022
Reserve pachtafkoop	142.150	142.150
Reserve NPL-projectgelden	2.288.450	2.271.450
Reserve groot onderhoud gebouwen en terreinen	3.210.400	3.242.250
Stand per 31 december	5.641.000	5.655.850

Bestemmingsreserves worden gevormd om terreinen en gebouwen veilig te stellen, in te richten en om groot en achterstallig onderhoud uit te voeren. Door het specifiek benoemen van bestemmingsreserves kunnen beschikbare middelen adequaat en doeltreffend worden ingezet. De bestemmingsreserves zijn door het bestuur specifiek benoemd en gemaximaliseerd.

Reserve pachtafkoop

Het verloop van deze reserve is als volgt:

	31 december 2023	31 december 2022
Stand per 1 januari	142.150	142.150
Mutatie boekjaar	-	-
Stand per 31 december	142.150	142.150

De reserve pachtafkoop is bestemd voor de financiering van afkoop van lopende pachtcontracten en verwerving van grondgebonden productierechten. Afkoop van pachtcontracten kan plaatsvinden in die gevallen waarin beëindiging van de pacht uit landschappelijke of landbouwstructureel oogpunt wenselijk is. Besloten is de reserve niet te muteren in 2023, daar hiervoor geen noodzaak wordt voorzien in de komende vijf jaren.

Reserve NPL-projectgelden

Het verloop van deze reserve is als volgt:

	2023	2022
Stand per 1 januari	2.271.450	2.258.550
Toevoeging boekjaar	937.500	937.500
Onttrekking boekjaar	-920.500	-924.600
Stand per 31 december	2.288.450	2.271.450

De besteding van NPL-gelden verloopt conform de afspraken met de NPL. Ieder jaar opnieuw wordt vrijwel de gehele donatie aan projecten uitgegeven of er worden verplichtingen aangegaan. De reserve is voldoende om aan deze verplichtingen te voldoen. Voor een overzicht van de gedane, de verplichte en voorgenomen bestedingen wordt verwezen naar bijlage 3.

Reserve groot onderhoud gebouwen en terreinen

	2023	2022
Stand per 1 januari	3.242.250	3.242.250
Toevoeging vanuit de resultaatverdeling	729.500	-
Onttrekking boekjaar	-761.350	-
Stand per 31 december	3.210.400	3.242.250

De "Reserve groot onderhoud gebouwen en terreinen" is gevormd ten behoeve van de financiering van het eigen aandeel van grote onderhoudsprojecten (restauraties) en eenmalige grote onderhoudsachterstanden. De onttrekking betreft de realisatie van de werkschuur te Buurmalsen.

Fondsen**Bestemmingsfondsen**

	31 december 2023	31 december 2022
Van Geffen natuur en landschapsfonds	14.300	25.000
Fonds de Ehze	856.950	802.350
Aankoop natuurterreinen	383.450	364.650
Fonds Wilbrinkbos	43.150	43.150
Fonds Cannenburger bos	25.000	25.000
Fonds kasteel Cannenburch	138.450	145.350
Spieringfonds	1.505.800	1.505.800
Natuurterreinen en historische huizen Veluwe	-	98.800
Biodiversiteit GLD Fonds	65.950	45.950
Van den Hazel-Stapelkamp Fonds	20.000	10.000
Beheer Randwijkse Waarden	92.400	100.000
Van Tarel Bruins Fonds	850.000	-
Instandhouding en onderhoud perceel grond te Hengelo	13.800	13.800
Stand per 31 december	4.009.250	3.179.850

Van Geffen natuur en landschapsfonds

	2023	2022
Stand per 1 januari	25.000	20.000
Toevoeging boekjaar	20.000	20.000
Onttrekking boekjaar	-30.700	-15.000
Stand per 31 december	14.300	25.000

Betreft een fonds op naam, gevormd uit periodieke schenkingen gedurende een tijdvak van vijf jaar (2022-2025). Het fonds heeft ten doel: aankoop, behoud en ontwikkeling van natuur, bos en landschap op de Veluwe. De onttrekking betreft medefinanciering in de aankopen van percelen bosgrond te Beekbergen en Emst.

Fonds de Ehze

	2023	2022
Stand per 1 januari	802.350	1.012.200
Toevoeging boekjaar	95.050	-171.350
Onttrekking boekjaar	-40.450	-38.500
Stand per 31 december	856.950	802.350



Op 1-1-2015 is het vermogen van Stichting Fonds de Ehze overgedragen aan de stichting. Het doel van het Fonds is de instandhouding van de gebouwen en het terrein van landgoed "De Ehze", met behoud van het karakter van de buitenplaats en het onderhouden van de graven. Hierbij voldoet het Fonds aan de idealen van de oprichtster, mevrouw Trijntje Teatsche Vellinga. De toevoeging betreft het rendement op het vermogen; de onttrekking betreft het onderhoud aan gebouwen en het terrein.

Aankoop natuurterreinen

	2023	2022
Stand per 1 januari	364.650	310.900
Toevoeging boekjaar	18.800	134.050
Onttrekking boekjaar	-	-80.300
Stand per 31 december	383.450	364.650

Bestemmingsfonds "Aankoop natuurterreinen" is gevormd uit de nalatenschap Rietman, de terugverkoop van bosket de Wildenborch en een inzamelingsactie t.b.v. het Gelders Natuurfonds.

In 2015 is een nalatenschap ontvangen van de heer Rietman. De verkregen middelen dienen uitsluitend te worden aangewend voor de aankoop van natuurterreinen.

In 2017 is het bosket de Wildenborch voor een bedrag van € 190.000 terugverkocht aan de eigenaren van landgoed De Wildenborch. Het bosket is destijds aangekocht met subsidie van de Provincie Gelderland. Met de Provincie Gelderland is overeengekomen dat de verkoopopbrengst ingezet wordt om andere natuurobjecten in Gelderland veilig te stellen.

In 2022 is een inzamelingsactie gestart ten behoeve van het Gelders Natuurfonds. Met dit fonds wil het Geldersch Landschap snel natuur kopen als de kansen zich voordoen. De inzamelingsactie heeft in 2023 € 18.800 opgebracht.

Fonds Wilbrinkbos

	2023	2022
Stand per 1 januari	43.150	58.650
Onttrekking boekjaar	-	-15.500
Stand per 31 december	43.150	43.150

In 2016 is een nalatenschap ontvangen van mevrouw Oudshoorn. De verkregen middelen dienen uitsluitend te worden aangewend voor onderhoud, natuurherstel danwel uitbreiding van het Wilbrinkbos te Voorthuizen.

Fonds Cannenburger bos

	2023	2022
Stand per 1 januari	25.000	25.000
Mutatie boekjaar	-	-
Stand per 31 december	25.000	25.000

In 2017 is een nalatenschap ontvangen van de heer Hansink. De verkregen middelen dienen uitsluitend te worden aangewend aan het Cannenburger bos bij kasteel Cannenburch te Vaassen.

Fonds kasteel Cannenburch

	2023	2022
Stand per 1 januari	145.350	144.650
Toevoeging boekjaar	-	700
Onttrekking boekjaar	-6.900	-
Stand per 31 december	138.450	145.350

In 2019 is een nalatenschap ontvangen van mevrouw Ridderhof. De verkregen middelen dienen uitsluitend te worden aangewend voor onderhouds- en herstelwerkzaamheden aan kasteel de Cannenburch die niet door enige subsidie worden gedekt. De onttrekking betreft herstelwerkzaamheden aan de cascade.

Spieringfonds

	2023	2022
Stand per 1 januari	1.505.800	1.792.650
Toevoeging boekjaar	-	11.800
Onttrekking boekjaar	-	-298.650
Stand per 31 december	1.505.800	1.505.800

Het Spieringfonds werd opgericht bij testament, gemaakt door mevrouw Spiering, welk testament van kracht werd door haar overlijden op 5 maart 1969. Het bestuur heeft in 2019 besloten om de stichting te ontbinden. Het liquiditeitssaldo is verdeeld onder de drie beneficiënten, waaronder de Stichting. Het vermogen dient te worden aangewend voor aankoop van historische landgoederen, cultuur- en bosgronden, alsmede herstel van landgoedkernen en buitenplaatsen.

Natuurterreinen en historische huizen Veluwe

	2023	2022
Stand per 1 januari	98.800	152.000
Toevoeging boekjaar	-	15.750
Onttrekking boekjaar	-98.800	-68.950
Stand per 31 december	-	98.800

In 2019 is een nalatenschap ontvangen van mevrouw Muller. De verkregen middelen dienen uitsluitend te worden aangewend voor aankoop, onderhoud en instandhouding van natuurterreinen en/of historische huizen, indien en voor zover mogelijk op de Veluwe. De onttrekking betreft het vernieuwen van de woonkwaliteit van een huis te Bonenburg.

Biodiversiteit GLD Fonds

	2023	2022
Stand per 1 januari	45.950	25.950
Toevoeging boekjaar	20.000	20.000
Stand per 31 december	65.950	45.950

Betreft een fonds op naam, gevormd uit periodieke schenkingen gedurende een tijdvak van vijf jaar (2020-2024) Het fonds heeft ten doel: het stimuleren van de diversiteit van flora en fauna en het behoud van karakteristieke landschapselementen in de Achterhoek en op de Veluwe.

Van den Hazel-Stapelkamp Fonds

	2023	2022
Stand per 1 januari	10.000	-
Toevoeging boekjaar	10.000	10.000
Stand per 31 december	20.000	10.000

Betreft een fonds op naam, gevormd in 2022 uit jaarlijkse schenkingen en/of via een testament. Het fonds heeft primair tot doel het behoud en herstel in de omgeving van Winterswijk van landschapselementen en monumentale historische agrarische gebouwen, die cultuurhistorisch van belang zijn; het verbeteren van de kwaliteit van de natuur door het creëren van (meer) synergie met landbouw bijvoorbeeld door middel van grondaankoop en herinrichting en/of herverkaveling.

Beheer Randwijkse Waarden

	2023	2022
Stand per 1 januari	100.000	-
Toevoeging boekjaar	-	100.000
Ottrekking boekjaar	-7.600	-
Stand per 31 december	92.400	100.000

Op 31 maart 2023 heeft de Stichting de Randwijkse Waarden aangekocht. Het Geldersch Landschap heeft de verplichting om de uiterwaarden in stand te houden en te beheren. Ter financiering hiervan heeft de koper een bedrag van € 100.000 overgemaakt met als verplichting om de Randwijkse Waarden voor de duur van 50 jaar en 1 maand te beheren (t/m 30-4-2072). De onttrekking betreft de onderhoudskosten aan de Randwijkse Waarden.

Instandhouding en onderhoud perceel grond te Hengelo

	2023	2022
Stand per 1 januari	13.800	-
Toevoeging boekjaar	-	13.800
Stand per 31 december	13.800	13.800

In 2022 is een nalatenschap ontvangen van de heer Wesselink. De verkregen middelen dienen uitsluitend te worden aangewend aan het instandhouden en onderhouden van een perceel grond te Hengelo, inclusief de aangelegde grafkelder en gedenkstenen.

Van Tarel Bruins Fonds

	2023	2022
Stand per 1 januari	-	-
Toevoeging boekjaar	850.000	-
Stand per 31 december	850.000	-

Het bestuur van Stichting van Tarel Bruins Fonds heeft in 2023 besloten om de Stichting te liquideren en de liquidatie-uitkering uit te keren aan de vier uitkeringsgerechtigden, waaronder Het Geldersch Landschap. De verkregen middelen dienen te worden aangewend voor grote (onderhouds)projecten en/of aankopen van natuurterreinen.

Voorzieningen

	31 december 2023	31 december 2022
Voorziening onderhoud gebouwen	163.950	232.950
Voorziening jubilea	36.650	39.800
Voorziening TOP (Terrein Onderhouds Plan)	457.300	492.100
Stand per 31 december	657.900	764.850

Voorziening onderhoud gebouwen

	2023	2022
Stand per 1 januari	232.950	342.950
Toevoeging boekjaar	1.100.000	1.100.000
	1.332.950	1.442.950
Onttrekking boekjaar	-1.169.000	-1.210.000
Stand per 31 december	163.950	232.950

Jaarlijks wordt een vast bedrag gedoteerd aan de voorziening onderhoud gebouwen, gebaseerd op het systeem Programmatisch Onderhoud Gebouwen. In dit systeem is over 10 jaar een indexering opgenomen hetgeen onder meer betekent dat in de eerdere jaren een bedrag in de voorziening dient te blijven ten behoeve van reeds voorziene prijsstijgingen.

Voorziening jubilea

	2023	2022
Stand per 1 januari	39.800	48.300
Mutatie boekjaar	-3.150	-8.500
Stand per 31 december	36.650	39.800

Voorziening TOP (Terrein Onderhouds Plan)

	2023	2022
Stand per 1 januari	492.100	487.750
Toevoeging boekjaar	1.700.000	1.700.000
	2.192.100	2.187.750
Onttrekking boekjaar	-1.734.800	-1.695.650
Stand per 31 december	457.300	492.100



Jaarlijks wordt een vast bedrag gedoteerd aan de voorziening onderhoud terreinen. De voorziening TOP is gebaseerd op de meerjarenbegroting beheer terreinen (incl. recreatie) en is berekend vanuit de huidige SNL-beschikking.

Kortlopende schulden

Alle onder kortlopende schulden opgenomen bedragen hebben een looptijd korter dan één jaar, met uitzondering van waarborgsommen, verantwoord onder de overige schulden, die vervallen bij beëindiging van het (huur)contract.

	31 december 2023	31 december 2022
Vooruitontvangen bedragen	484.300	695.550
Schulden aan leveranciers	1.551.500	1.214.250
Belastingen en premies sociale verzekeringen	622.150	601.550
Overige schulden	339.500	250.950
Overlopende passiva	4.739.300	7.008.050
Stand per 31 december	7.736.750	9.770.350

Vooruitontvangen bedragen

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2023	31 december 2022
Ontvangen voorschotten houtcontracten	110.700	225.000
Vooruitontvangen donateursbijdragen	52.800	147.200
Vooruitontvangen huren en pachten	320.800	323.350
	484.300	695.550

Onder de post vooruitontvangen huren en pachten zit per balansdatum een vooruitontvangen huurbedrag van € 232.500 waarvan € 217.500 een langdurig karakter heeft. Het bedrag valt in 15½ jaar vrij.

Schulden aan leveranciers

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2023	31 december 2022
Stand per 31 december	1.551.500	1.214.250

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2023	31 december 2022
Belastingen en premies sociale verzekeringen	404.000	403.700
Schulden terzake pensioenen	218.150	197.850
	<u>622.150</u>	<u>601.550</u>

Overige schulden

	31 december 2023	31 december 2022
Exploitatie vakantiewoningen	20.100	24.850
Pachtbeëindigingsvergoedingen	131.000	-
Accountants- en administratiekosten	23.100	21.550
Personeelskosten	43.450	9.950
Kantoorkosten	16.300	13.500
Kosten terreinbeheer	13.350	37.600
Energiekosten	1.450	-
Bankkosten	11.150	11.550
Kosten gebouwen	7.600	46.300
Projectkosten	21.100	41.300
Overige	50.900	44.350
	<u>339.500</u>	<u>250.950</u>

Overlopende passiva

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2023	31 december 2022
Vooruitontvangen projectbijdragen	3.436.000	5.786.100
Vakantietoeslag en vakantiedagen	799.250	791.850
Vooruitgefactureerde huren en pachten	504.050	430.100
	<u>4.739.300</u>	<u>7.008.050</u>

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Rechten uit hoofde van meerjarige subsidietoekenningen

- Contract Natuur en Landschap (SNL): voor de periode 2020-2025 is een overeenkomst afgesloten. Voor 2024 is een bedrag toegezegd van € 3.010.400.
- Nationale Postcode Loterij (NPL): voor de periode 2021-2025 is een nieuwe overeenkomst afgesloten tussen "LandschappenNL", een samenwerkingsverband van de 12 provinciale landschappen en de NPL. De uitkering over 2023 ad € 937.500 is ontvangen in 2024.
- DAEB/DAB: voor de periode 2015-2024 is een bijdrage toegezegd van de Provincie Gelderland. In een periode van 10 jaar wordt deze periode afgebouwd. Voor 2024 is een bedrag van € 348.000 toegezegd. Na 2024 stopt deze bijdrage.
- SIM: voor SIM rood en groen is sprake van meerdere 6-jarige beschikkingen die in aanvangstijd verschillen (2020-2027). Voor 2024 is een bedrag toegezegd van € 872.150.
- Overige ondersteuningsbijdragen projecten: de stichtingen heeft diverse toezeggingen ontvangen voor nog uit te voeren projecten.
- De meeste subsidies zijn nog niet vastgesteld. Vaststelling vindt plaats op basis van de jaarrekening of nog in te dienen verantwoording. De looptijd van SIM-subsidies betreft 6 jaar. Vaststelling vindt plaats na indiening van de verantwoording na het einde van de looptijd en over de gehele periode.

Voorwaardelijke verplichtingen

De Stichting bezit gebouwen en terreinen waarvan de verwerving is geschied met behulp van subsidies. Bij eventuele vervreemding van dit onroerend goed dient de subsidie te worden terugbetaald.

De Stichting heeft een erfpachtovereenkomst met de gemeente Apeldoorn voor het gebied "De Loenermark" en het "Orderbos" tot 29 december 2048. De Stichting is vanaf 1 januari 2023 aan de gemeente een canon verschuldigd. In het geval de exploitatie negatief uitkomt, zal er geen canon verschuldigd zijn. Elk jaar, voor het eerst in 2023, is een exploitatieoverzicht aan de gemeente Apeldoorn beschikbaar gesteld.

Meerjarige financiële verplichtingen

De Stichting heeft een overeenkomst voor de huur van kantoorruimte op Zypendaal met Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen ten bedrage van € 37.900 per jaar.

De Stichting is leaseverplichtingen aangegaan inzake lease-auto's voor een bedrag van € 121.450 welke binnen 3 jaar zullen vervallen. Van de totale leaseverplichting zal binnen 1 jaar € 50.550 komen te vervallen.

Andere verplichtingen

Het bezit van de Stichting is ten dele uitgegeven in erfpacht aan derden. Op grond van wettelijke en/of contractuele bepalingen kan de Stichting bij afloop van het erfpachtcontract verplicht worden de op deze gronden aanwezige opstallen over te nemen tegen de dan geldende waarde in het economisch verkeer.

Uit hoofde van haar doelstelling heeft de Stichting de verplichting haar bezittingen duurzaam in stand te houden. De duur van deze verplichting, alsmede de hieraan verbonden financiële consequenties, zijn onbeperkt. Met deze verplichtingen is in de balans slechts rekening gehouden voor zover deze kwantificeerbaar zijn en op grond van de geldende regels voor jaarverslaggeving zijn toe te rekenen aan het boekjaar en/of voorgaande boekjaren.

Klacht bij de EC

Naar aanleiding van een klacht ingediend bij de Europese Commissie door enkele particuliere grondbezitters over de PNB regeling, welke klacht volgens de Europese Commissie later zou zijn 'opgevolgd' door de Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters ('VGG'), oordeelde de Europese Commissie in een besluit d.d. 2 september 2015, dat de Staat de subsidieregeling weliswaar onterecht niet van tevoren heeft aangemeld bij de Commissie, maar keurde zij die regeling achteraf alsnog zonder verdere voorwaarden goed. Zowel de VGG als de natuurbeschermingsorganisaties hebben op verschillende gronden tegen dit besluit van de Europese Commissie beroep ingesteld. De VGG heeft beroep ingesteld, omdat zij van mening is dat de formele onderzoeksprocedure had moeten worden geopend. De natuurbeschermingsorganisaties hebben mede beroep aangetekend, omdat de natuurbeschermingsorganisaties onder andere in tegen stelling tot de Europese Commissie van mening zijn dat zij niet kwalificeren als 'onderneming', maar een organisatie die overheidsbeleid vormgeeft en uitvoert. Aldus is geen sprake is van staatssteun die tevoren had moeten worden aangemeld bij de Europese Commissie. Voorts is er naar het inzicht van de natuurbeschermingsorganisaties evenmin sprake geweest van een 'economisch voordeel', althans niet in de mate die de Europese Commissie lijkt aan te nemen en heeft de PNB regeling niet geleid tot een vervalsing van de mededinging en/of een beïnvloeding van het interstatelijk handelsverkeer, omdat het alleen gaat over Nederlandse natuur die de overheid tevoren had aangewezen en moest worden behouden of ontwikkeld.

In september 2020 is er een uitspraak geweest van het EU Hof van Justitie in Luxemburg. In dit arrest zijn de conclusies van het EU Gerecht uit 2018 in stand gelaten en is geoordeeld dat de Europese Commissie de PNB regeling middels een verkeerd onderzoeksprocedure heeft beoordeeld, en er zodoende een procedureel gebrek kleefde aan het eerdere besluit van de Europese Commissie uit 2015. Het gevolg van de arresten van het Gerecht en het EU Hof van Justitie is dat het besluit van de Europese Commissie van 2 september 2015 nietig is. De Europese Commissie zal de PNB regeling vermoedelijk aan een hernieuwde beoordeling onderwerpen en daarbij de formele procedure volgen. Natuurbeschermingsorganisaties wachten (de voortgang van) dit eventuele hernieuwde onderzoek af en zien de uitkomst ervan wederom met vertrouwen tegemoet. Tot op heden is de Europese Commissie het onderzoek niet geopend. Het is niet bekend of en zo ja wanneer het hernieuwde onderzoek zal beginnen.

In het kader van de PNB-regeling, gelijk de subsidieregelingen vóór de invoering van de PNB-regeling in 1993, werden de natuurbeschermingsorganisaties belast met de aankoop of verkrijging van gronden ten behoeve van de totstandbrenging van de Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (thans: Natuurnetwerk Nederland) met als uitdrukkelijk doel de verworven gronden planmatig te transformeren en daarmee ook financieel af te waarderen tot natuurterrein, om deze eeuwigdurend als natuur te beheren en te behouden, alsmede gratis open te stellen voor het publiek. De waarde van deze terreinen is in beginsel nihil, omdat kwalitatief adequaat beheer van natuurterreinen per saldo geld kost. In die zin is er ook geen sprake van financiële bevoordeling of andersoortig begunstiging van de natuurbeschermingsorganisaties waardoor naar onze mening ook geen sprake is van staatssteun. Terugvordering van subsidies dan wel de rente daarover is naar onze mening thans ook niet aan de orde. Daarom is gelijk aan voorgaande jaren geen verplichting opgenomen in de jaarrekening. Voor de volledigheid zij opgemerkt dat mocht de Europese Commissie na herbeoordeling toch tot de conclusie komen dat sprake is van (on)verenigbare staatssteun, de Staat gedwongen kan zijn (een deel van) de ontvangen steun en/of de rente daarover terug te vorderen van de natuurbeschermingsorganisaties hetgeen materiële gevolgen kan hebben voor de financiële positie van de natuurbeschermingsorganisaties. Welk besluit de Europese Commissie zal nemen, zal eerst echter moeten worden afgewacht.

We blijven ons verder graag richten op onze relatie en samenwerking met particuliere natuureigenaren, die Stichting Het Geldersch Landschap van grote waarde vindt en met wie wij in grote mate belangen delen, ook ten aanzien van toekomstig natuurbeheer. De Terrein beherende Organisaties ('TBO's') en de VGG blijven in gesprek om te verkennen of er mogelijkheden zijn om de inmiddels langlopende zaak in der minne te beslechten. (Ook) bij een minnelijke regeling dient rekening te worden gehouden met materiële gevolgen voor de financiële positie van de natuurbeschermingsorganisaties.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum met een materiële impact op de cijfers van de jaarrekening 2023.



Toelichting op de staat van baten en lasten over 2023

BATEN

Baten van particulieren

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Donateurs	989.400	946.000	911.000
Overige giften	205.450	140.000	261.200
Projectbijdragen	15.550	45.000	4.850
Verwervingen	18.800	-	183.400
Nalatenschappen	393.850	-	699.450
Ontvangen in het boekjaar	1.623.050	1.131.000	2.059.900

In het boekjaar zijn giften en nalatenschappen ontvangen waarbij specifieke eisen zijn gesteld aan de bestedingen. De ontvangen gelden zijn verantwoord en nader toegelicht onder de post bestemmingsfondsen (pagina 36 tot en met 39).

Donateurs

De mutaties in het totaal aantal begunstigers waren als volgt:

Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Aantal per 1 januari	48.694	48.000	48.423
Nieuwe donateurs	2.690	1.000	2.479
	51.384	49.000	50.902
Afgemelde donateurs	3.018	-	2.208
Aantal per 31 december	48.366	49.000	48.694

De bijdragen worden verdeeld over het Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen in een verhouding van 70/30.

Baten van bedrijven

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Bedrijfsvriendenkring	29.750	28.500	28.250
Projectbijdragen	8.250	145.000	10.600
Ontvangen in het boekjaar	38.000	173.500	38.850

Het bedrag aan begrote giften uit de bedrijfsvriendenkring betreft gelijkelijk Het Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen.

Baten van loterijorganisaties

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Nationale Postcode Loterij	937.500	937.500	937.500

Nationale Postcode Loterij

De overeenkomst tussen "Stichting LandschappenNL", een samenwerkingsverband tussen de 12 provinciale landschappen en de Nationale Postcode Loterij loopt van 2022 tot en met 2025. Als beneficiënt deelt de "Stichting LandschappenNL" mee in de opbrengst van de loterij. Het jaarlijks uit te keren bedrag wordt jaarlijks door de Nationale Postcode Loterij bepaald.

In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van de projecten die door de Nationale Postcode Loterij zijn gefinancierd.

Baten van subsidies van overheden

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
<i>Rijk</i>			
SIM	866.750	799.000	798.950
Projectondersteuning	4.300	-	24.400
Overig	79.750	-	54.900
	<u>950.800</u>	<u>799.000</u>	<u>878.250</u>
<i>Provinciaal</i>			
Projectondersteuning	1.514.800	1.871.600	1.531.350
DAEB/DAB	540.000	540.000	710.000
Contract Natuur en Landschap (SNL)	3.003.900	2.996.500	2.995.950
Nabetaling SNL 2022	-	-	319.100
Subsidie pachtbeëindiging	3.010.000	-	-
Subsidie inzake functieverandering	3.500	179.500	772.100
Overige	-	-	26.500
	<u>8.072.200</u>	<u>5.587.600</u>	<u>6.355.000</u>
<i>Gemeente</i>			
Projectondersteuning	-	325.000	19.400
	<u>-</u>	<u>325.000</u>	<u>19.400</u>
Totaal baten van subsidies van overheden	9.023.000	6.711.600	7.252.650

Het activiteitsniveau van de projecten wordt reeds gedurende de looptijd weergegeven.

Alle subsidie-inkomsten hebben een incidenteel karakter met uitzondering van de SIM, DAEB/DAB en Contract Natuur en Landschap (SNL) welke een structureel karakter hebben.

DAEB/DAB: Provinciale staten hebben een bedrag van maximaal € 348.000 beschikbaar gesteld ten behoeve van de begroting 2023. Hier staan een aantal verplichtingen tegenover.

Begin 2023 heeft de Stichting een subsidie ontvangen ad € 3.010.000 voor een pachtbeëindiging te Staverden met als verplichting dat ca. 53 hectare nieuwe natuur gerealiseerd wordt. In 2023 is een eerste beschikking van de Provincie ontvangen voor de functieverandering van ca. 8,76 hectare. De komende jaren zal het restant worden gerealiseerd.

Baten van verbonden organisaties zonder winststreven

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Steunfondssubsidie projecten	374.600	294.000	8.800
Geldersche Kasteelen-subsidie projecten	427.600	440.600	-
Per saldo	802.200	734.600	8.800

Baten van andere organisaties zonder winststreven

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Stichting van Tarel Bruins	10.600	10.000	6.750
Mevrouw A. Th. Vogler fonds	59.150	59.150	35.800
het Cultuurfonds	-	-	70.000
Dinamo Fonds	58.100	-	15.000
Diverse (project)ondersteuning	12.650	-	13.500
Per saldo	140.500	69.150	141.050

Baten als tegenprestatie voor levering van producten en/of diensten

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Verkoop van artikelen	12.400	35.700	53.100
Baten bezitsbeheer	5.979.350	5.711.800	5.756.050
Verantwoord in het boekjaar	5.991.750	5.747.500	5.809.150

Verkoop van artikelen

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Netto-omzet	96.800	108.900	107.650
Kostprijs	-84.400	-73.200	-54.550
Brutowinst	12.400	35.700	53.100

Baten bezitsbeheer

Een specificatie van de baten en lasten uit bezitsbeheer is opgenomen op pagina 58.

Overige baten

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Overdacht vermogen Stichting Spieringfonds	-	-	11.800
Overdracht vermogen van Tarel Bruins Fonds	850.000	-	-
Verkoop/ruiling bezit	-	-	47.700
Vergoeding opstallen	-	-	87.500
Beheersvergoeding Randwijkse Waarden	-	-	100.000
Begunstigerexcursie/dag	25.050	19.250	26.800
Schade-uitkeringen en vergoedingen	27.550	-	63.000
Resultaat verkopen activa	150.100	34.850	17.150
Subsidie oude jaren	50.600	-	25.350
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	49.900	-	-
Overige	41.250	25.000	67.950
Ontvangen in het boekjaar	1.194.450	79.100	447.250

In 2023 heeft het bestuur van Stichting van Tarel Bruins Fonds besloten om de Stichting te liquideren. Stichting Het Geldersch Landschap is één van de vier uitkeringsgerechtigden. Voor het ontvangen bedrag is een Fonds op Naam gevormd, zie pagina 39.

LASTEN***Toelichting bestedingen***

	Besteed aan doelstellingen		wervingskosten			Kosten beheer en administratie	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
	Behoud en beheer bezittingen	Voorlichting en educatie	Eigen fondsen- werving	Acties derden	Subsidies				
Aankopen en verwervingen	95.950						95.950	200.000	755.500
Diverse projectkosten	5.090.800	13.000	114.750				5.218.550	5.813.250	4.088.800
Uitbesteed werk	3.054.200						3.054.200	2.960.850	3.012.200
Communicatiekosten		219.250	119.400				338.650	366.550	309.450
Personeelskosten	4.490.450	262.750	87.650		114.250	540.450	5.495.550	5.741.450	5.378.800
Huisvestingskosten kantoor						83.500	83.500	80.000	81.150
Bijdrage de Landschappen				21.650		32.500	54.150	55.000	49.250
Overige bijdragen externe organisaties	44.150						44.150	42.000	50.450
Kantoorkosten	188.050	4.600				176.450	369.100	351.400	370.450
Algemene kosten	105.550					128.600	234.150	103.500	166.150
Afschrijvingen	340.350					4.600	344.950	406.200	309.400
Vaste lasten (belasting en assurantie)	624.650						624.650	637.500	589.400
Overige lasten	3.765.400						3.765.400	44.000	253.800
	17.799.550	499.600	321.800	21.650	114.250	966.100	19.722.950	16.801.700	15.414.800



LASTEN

De verdeling van de lasten naar bestemming geschiedt op bedrijfseconomische basis, waarbij rekening wordt gehouden met de besteding van tijd en middelen aan de onderdelen.

Besteed aan doelstellingen

Behoud en beheer bezittingen

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Verwervingskosten bezittingen	95.950	200.000	755.500
Lasten bezitsbeheer	8.509.650	8.731.250	8.301.000
Projectkosten bezittingen	5.090.800	5.633.250	3.914.650
Overige kosten bezittingen	4.103.150	291.500	560.150
	17.799.550	14.856.000	13.531.300

Verwervingskosten bezittingen

In het boekjaar zijn bosgronden verworven in Beekbergen en Emst.

Lasten bezitsbeheer

Een specificatie van de baten en lasten uit bezitsbeheer is opgenomen op pagina 58.

Projectkosten bezittingen

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
NPL-projecten	920.500	948.000	790.250
Steunfondsprojecten	374.600	294.000	8.800
Geldersche Kasteelenprojecten	427.600	440.600	-
Overige projecten	3.495.850	4.130.650	3.289.750
	5.218.550	5.813.250	4.088.800
Voorlichting en educatie	-13.000	-	-19.900
Eigen Fondsenwerving	-114.750	-180.000	-154.250
	-127.750	-180.000	-174.150
	5.090.800	5.633.250	3.914.650

Verantwoording van de besteding van de NPL-projecten is opgenomen in bijlage 3.

Het activiteitsniveau van de projecten wordt reeds gedurende de looptijd weergegeven.

Overige kosten bezittingen

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Bijdragen externe organisaties	44.150	42.000	50.450
Kantoorkosten	188.050	178.500	189.000
Algemene kosten	105.550	27.000	66.900
Overige lasten	3.765.400	44.000	253.800
	4.103.150	291.500	560.150

Overige lasten

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	-	-	54.200
Vergoeding pachtbeëindiging	3.350.000	-	-
Ruiling bezit	103.150	-	-
Outplacementkosten	227.600	-	7.850
Transitievergoedingen	71.450	-	115.350
Overige	13.200	44.000	76.400
	3.765.400	44.000	253.800

Per 1 januari 2023 is een pachtovereenkomst met een pachter beëindigd. De Stichting heeft hiervoor een vergoeding betaald van € 3.350.000. De Stichting heeft voor de pachtbeëindiging een subsidie ontvangen van de Provincie, zie baten van subsidies van overheden.

Kostenpercentage bestedingen aan de doelstelling

Onderstaand is de verhouding van de totale kosten besteed aan de doelstelling in relatie met de totale baten procentueel weergegeven.

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Besteed aan doelstellingen	18.299.150	15.353.400	14.029.450
Som van de baten	19.750.450	15.583.950	16.695.150
Kostenpercentage bestedingen	92,7%	98,5%	84,0%

Kostenpercentage bestedingen aan de doelstelling moet minimaal 65% zijn.

Voorlichting en educatie

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Externe communicatie	23.250	22.750	14.500
Producten	9.550	11.200	6.800
Evenementen	2.400	3.500	1.150
Educatief excursieprogramma	900	5.250	1.100
Website	11.800	13.150	12.850
Donateurs - binding	150.400	165.900	167.450
Bedrijfsrelaties - binding	1.050	1.850	1.550
Jaarverslag	5.150	3.500	2.850
Overige	14.750	350	2.400
<i>Uitbesteed werk</i>	219.250	227.450	210.650
<i>Personeelskosten</i>	262.750	266.100	262.800
<i>Projectkosten</i>	13.000	-	19.900
<i>Kantoorkosten</i>	4.600	3.850	4.800
	499.600	497.400	498.150

Wervingskosten

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Kosten eigen fondsenwerving	321.800	407.900	340.750
Kosten acties derden	21.650	22.000	19.700
Kosten verkrijging overheidsbijdragen	114.250	114.000	109.800
	457.700	543.900	470.250

Kostenpercentage fondsenwerving

Onderstaand is de verhouding van de wervingskosten in relatie met de som van de geworven baten procentueel weergegeven.

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Wervingskosten	457.700	543.900	470.250
Som van de geworven baten	12.564.250	9.757.350	10.438.750
Kostenpercentage fondsenwerving	3,6%	5,6%	4,5%

De wervingskosten mogen niet meer bedragen dan 25% van de baten uit eigen fondsenwerving.

Kosten eigen fondsenwerving

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Externe communicatie	23.250	22.750	14.500
Producten	9.550	11.200	6.800
Evenementen	2.400	3.500	1.150
Educatief excursieprogramma	900	5.250	1.100
Website	11.800	13.150	12.850
Donateurs - binding	50.150	55.300	55.800
Donateurs - werving	1.100	21.000	800
Bedrijfsrelaties - werving	-	2.500	-
Bedrijfsrelaties - binding	350	600	550
Jaarverslag	5.150	3.500	2.850
Overige	14.750	350	2.400
<i>Uitbesteed werk</i>	119.400	139.100	98.800
<i>Projectkosten</i>	114.750	180.000	154.250
<i>Personeelskosten</i>	87.650	88.800	87.700
	321.800	407.900	340.750

Kosten beheer en administratie

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Huurlasten kantoor	37.900	38.000	37.900
Overige huisvestingskosten	45.600	42.000	43.250
<i>Huisvestingskosten kantoor</i>	<i>83.500</i>	<i>80.000</i>	<i>81.150</i>
<i>Bijdrage Landschappen.nl</i>	<i>32.500</i>	<i>33.000</i>	<i>29.550</i>
Automatiseringskosten	108.300	105.850	107.650
Archief- en opslagkosten	3.000	2.100	2.550
Kantoorbenodigdheden	16.600	18.900	14.750
Porti- en telefoonkosten	48.550	40.800	50.850
Afschrijving kantoorinventaris	4.600	4.600	4.600
Overige kantoorkosten	-	1.400	850
<i>Kantoorkosten</i>	<i>181.050</i>	<i>173.650</i>	<i>181.250</i>
Accountantskosten	46.200	43.000	43.100
Juridische bijstand	19.550	5.000	4.250
Contributies en abonnementen	43.700	24.000	38.500
Overige algemene kosten	19.150	4.500	13.400
<i>Algemene kosten</i>	<i>128.600</i>	<i>76.500</i>	<i>99.250</i>
<i>Personele kosten</i>	<i>540.450</i>	<i>541.250</i>	<i>523.900</i>
	966.100	904.400	915.100

De accountantskosten bestaan volledig uit honoraria inzake de jaarrekeningcontrole.

In de personele kosten zitten alle medewerkers in de staf zoals Directie, Personeelszaken, Bedrijfsvoering en Financiële Zaken.

Kostenpercentage beheer en administratie

Onderstaand is de verhouding van de kosten van beheer en administratie in relatie met de bestedingen aan de doelstelling procentueel weergegeven.

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Kosten beheer en administratie	966.100	904.400	915.100
Besteed aan doelstellingen	18.299.150	15.353.400	14.029.450
Kostenpercentage beheer en administratie	5,3%	5,9%	6,5%

Het bestuur heeft bepaald dat maximaal 10% mag worden besteed aan de kosten van beheer en administratie van de eigen organisatie.

Saldo financiële baten en lasten

Te specificeren als volgt:

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Rentebaten	30.950	-	1.400
Dividend en couponrente	92.200	135.000	67.000
(On)gerealiseerde koersresultaten	730.750	200.000	-1.620.150
Rentelasten	-39.050	-37.000	-47.100
Kosten van beleggingen	-29.700	-35.000	-30.100
Overige	1.900	-	25.750
Netto beleggingsresultaat	787.050	263.000	-1.603.200



Baten en lasten bezitsbeheer

Specificatie	Werkelijk 2023	Begroting 2023	Werkelijk 2022
Baten			
Houtopbrengsten	872.000	736.050	785.000
Opbrengsten eigen beheer	162.350	83.500	122.000
Contracten bezitsbeheer (oa pachten en huren)	4.735.950	4.735.450	4.633.300
Vakantiewoningen	169.200	130.000	166.150
Zakelijke activiteiten	39.850	26.800	49.600
Totaal baten	5.979.350	5.711.800	5.756.050
Lasten			
Planmatig onderhoud terreinen (TOP)	1.700.000	1.700.000	1.700.000
Fokprogramma zeldzame huisdieren	41.850	50.000	48.200
Afschrijving materieel	340.350	401.600	304.800
Onderhoud onroerend goed (POG)	1.100.000	1.100.000	1.100.000
Onderhoud onroerend goed (fonds de Ehze)	14.300	-	18.300
Incidenteel onderhoud onroerend goed	46.850	10.000	14.150
Huisvesting openstellingen	25.750	28.000	19.300
Vakantiewoningen	106.350	60.950	99.700
Zakelijke activiteiten	8.900	2.400	7.050
Documentatie en onderzoek	10.200	9.500	5.500
Personeelskosten	4.490.450	4.731.300	4.394.600
Vaste lasten/eigenaarslasten	624.650	637.500	589.400
Totaal lasten	8.509.650	8.731.250	8.301.000
Resultaat	-2.530.300	-3.019.450	-2.544.950



Overige toelichtingen bij de staat van baten en lasten over 2023

Personeelskosten

In de staat van baten en lasten over 2023 zijn de volgende bedragen begrepen uit hoofde van bezoldiging van het personeel:

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Lonen en salarissen	5.948.850	6.069.100	5.744.050
Sociale lasten	909.050	940.600	866.900
Pensioenlasten	919.800	979.000	912.200
Overig	575.350	571.750	534.450
	8.353.050	8.560.450	8.057.600
Af: doorberekend aan Geldersche Kasteelen	-2.296.300	-2.123.000	-2.095.150
Af: doorberekend aan Steunfonds	-87.050	-86.000	-85.350
Af: doorberekend aan derden	-13.150	-40.000	-40.000
Af: projectkosten in doorberekening	-461.000	-570.000	-458.300
	5.495.550	5.741.450	5.378.800
In de jaarrekening zijn de personeelskosten als volgt verdeeld:			
* Bezitsbeheer (waaronder ook projecten)		4.490.450	
* Voorlichting en educatie		262.750	
* Eigen fondsenwerving		87.650	
* Overheidsbijdragen		114.250	
* Beheer en administratie		540.450	
			5.495.550

Gemiddeld aantal personeelsleden

	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
Vaste formatie	102,9	108,3	102,7
Flexibele formatie (BBL-ers/stagiares)	8,3	6,8	7,0
Totaal aantal fte's (vast en flexibel)	111,2	115,1	109,7
Doorberekend aan verbonden organisaties	-30,7	-29,8	-29,7
Doorberekende projecturen	-8,6	-10,3	-8,5
Totaal aantal fte: bezitsbeheer, werving en promotie en algemeen	71,9	75,1	71,5

Vermeld dient te worden dat de Stichting nauw samenwerkt met Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen. Het vaste personeel dat werkzaam is voor beide stichtingen is in dienst bij Stichting Het Geldersch Landschap. Toerekening aan Geldersche Kasteelen vindt plaats op basis van bestede tijd.

Bezoldiging medewerkers

Geldersch Landschap & Kasteelen heeft haar eigen arbeidsvoorwaardenpakket voor werknemers

Bezoldiging Directeur-bestuurder

Van het totale salaris ad € 244.684 is op basis van bestede tijd € 48.937 doorbelast vanuit Het Geldersch Landschap aan Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen (gemiddeld één dag in de week).

	P.A. van den Tweel	M.P. van Maarseveen
	Directeur	Directeur
Aard (looptijd)	onbepaald	onbepaald
uren	40	40
part-time percentage	100	100
periode	1/1-30/9	1/10-31/12
Jaarinkomen		
bruto loon/salaris	89.401	27.900
vakantiegeld	6.926	2.678
eindejaarsuitkering/eenmalige bonus	8.936	2.014
Totaal	105.263	32.592
SV lasten (wg deel)	3.354	3.729
Pensioenlasten (wg deel)	17.827	3.355
Totaal 2023	126.444	39.676
Totaal 2022	166.646	-

De Raad van Toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt Stichting Het Geldersch Landschap de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties (zie www.goededoelennederland.nl). De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie vond plaats door de RvT. Deze weging leidde tot een zogenaamde BSD-score van 500 punten met een maximaal jaarinkomen van € 178.309 en een maximale totale bezoldiging van € 221.400.

In 2023 vond er een directiewisseling plaats. Per 1 oktober is de heer van den Tweel opgevolgd door de heer van Maarseveen. In het kader van overdracht is de heer van Maarseveen in dienst getreden per 1 augustus 2023 en is de heer van den Tweel uit dienst getreden op 15 december 2023. De formele overdracht van functie heeft per 1 oktober 2023 plaatsgevonden. Er is er op geen moment sprake geweest van een tweehoofdige directie, waardoor de directiewisseling geen invloed heeft gehad op de BSD-score. In de bezoldiging van de directeur-bestuurder is enkel de bezoldiging opgenomen die beide heren hebben ontvangen in hun functie als directeur-bestuurder.

De heer van den Tweel was in 2023 directeur-bestuurder in de periode van 1 januari t/m 30 september en heeft in deze periode een jaarinkomen van € 105.263 en een totale bezoldiging van € 123.090 genoten. Dit blijft binnen het maximale jaarinkomen van € 133.365 en de maximale totale bezoldiging van € 165.595 (beide bedragen naar rato van het aantal maanden in dienst als directeur-bestuurder). De heer van den Tweel was in dienst van GLK in de periode tot en met 15 december 2023 en heeft in 2023 een totaal jaarinkomen van € 149.481 en een totale bezoldiging van € 172.288 genoten. Ook deze bedragen blijven binnen het maximale jaarinkomen van € 170.493 en de totale maximale bezoldiging van € 211.695 (beide bedragen naar rato van het aantal maanden in dienst).

De heer van Maarseveen was in 2023 directeur-bestuurder in de periode van 1 oktober t/m 31 december en heeft in deze periode een jaarinkomen van € 32.593 en een totale bezoldiging van € 35.948 genoten. Dit blijft binnen het maximale jaarinkomen van € 44.944 en de maximale totale bezoldiging van € 55.805 (beide bedragen naar rato van het aantal maanden in dienst als directeur-bestuurder). De heer van Maarseveen was in dienst van GLK in de periode vanaf 1 augustus 2023 en heeft in 2023 een totaal jaarinkomen van € 54.837 en een totale bezoldiging van € 60.393 genoten. Ook deze bedragen blijven binnen het maximale jaarinkomen van € 74.743 en de totale maximale bezoldiging van € 92.806 (beide bedragen naar rato van het aantal maanden in dienst).

De totale bezoldiging van de directie over 2023 bedroeg € 244.684.

Bezoldiging Raad van Toezicht

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging. Er is een onkostenvergoeding voor gemaakte kosten. Deze worden deels doorbelast aan Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen.



Vastgesteld door de directie:

drs. M.P. van Maarseveen
Directeur-bestuurder

Arnhem, 23 mei 2024

Goedgekeurd door de Raad van Toezicht:

M.A.J. van der Tas
Voorzitter

mr. E.C.J. Boerboom MBA

M. Doornekamp

drs. R.J.J. Stevens

mr. F.L.V.P.L. Tierolff

Arnhem, 23 mei 2024



Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina.

Voorstel resultaatbestemming

Het voorstel voor de resultaatbestemming is opgenomen onder de Staat van Baten en Lasten op pagina 22.



Aan de directie en raad van toezicht van
Stichting Het Geldersch Landschap

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Burgemeester Roelenweg 14-18
Postbus 508
8000 AM Zwolle

T: +31 (0)38 425 86 00

zwolle@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Het Geldersch Landschap te Arnhem gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Het Geldersch Landschap op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2023;
2. De staat van baten en lasten over 2023;
3. Het kasstroomoverzicht over 2023; en
4. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Het Geldersch Landschap zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, die bestaat uit:

- Het directieverslag;
- Het verslag van de raad van toezicht;
- Het verkort verslag van de raad van advies;
- Het verkort verslag van de beheer advies commissie;
- De overige gegevens; en
- De bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het directieverslag, het verslag van de raad van toezicht, het verkort verslag van de raad van advies, het verkort verslag van de beheer advies commissie, de overige gegevens en de bijlagen in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Zwolle, 24 mei 2024

Baker Tilly (Netherlands) N.V.



drs. E.H.J.D. Damman RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:



e.D.

OVERZICHT BELEGGINGEN

Fonds	Aantal/ nom	Beurs- waarde	kostprijs	Aankoop verwerving aant/nom	Aankoop verwerving kostprijs	Verkoop Aantal/ nominaal	Opbrengst- waarde	Kostprijs verkoop	Aantal/ nominaal	Beurs- waarde	kostprijs	Mutatie ongereel. koersvers.	Gereel. koers- verschil	Opbrengst belegging in	Balans waarde
	1-1-2023	1-1-2023	1-1-2023	2023	2023	2023	2023	2023	31-12-2023	31-12-2023	31-12-2023	2023	2023	2023	31-12-2023
Adobe	190	59.909	71.746	-	-	15	8.239	5.664	175	94.441	66.082	40.197	2.575	-	94.441
Alphabet Inc.	1.560	128.960	86.684	-	-	555	63.292	30.839	1.005	126.991	55.844	28.870	32.453	-	126.991
Amazon.com	-	-	-	964	95.679	120	16.007	11.597	844	115.999	84.082	31.918	4.409	-	115.999
Apple	1.045	127.215	43.426	253	40.868	550	81.754	30.271	748	130.269	54.023	-7.544	51.483	651	130.269
ASML Holding	252	126.958	77.650	36	20.139	129	79.298	40.529	159	108.390	57.260	1.823	38.769	861	108.390
Banco Santander	-	-	-	6.720	20.713	-	-	-	6.720	25.398	20.713	4.685	-	441	25.398
Becton Dickinson	-	-	-	501	118.817	-	-	-	501	110.501	118.817	-8.316	-	315	110.501
Berkshire Hathaway B	484	140.080	136.352	79	23.595	278	82.503	78.493	285	91.948	81.453	6.766	4.010	-	91.948
BlackRock	158	104.904	126.362	-	-	158	101.821	126.362	-	-	-	21.459	-24.541	1.176	-
BMO Resp. Globel em. Markets	8.428	92.469	93.030	-	-	8.428	95.612	93.030	-	-	-	561	2.582	-	-
BNP Paribas Easy MSCI Japan Esg	-	-	-	5.294	62.839	-	-	-	5.294	70.411	62.839	7.572	-	-	70.411
BNP Paribas Msci Pacific Ex Japan Esg	-	-	-	43	94.123	-	-	-	43	95.914	94.123	1.791	-	-	95.914
Bristol myers squibb	1.487	100.243	80.953	523	28.209	-	-	-	2.010	93.291	109.162	-35.162	-	3.385	93.291
Comgest Growth Japan -/- EUR	15.873	174.603	159.913	-	-	15.873	178.730	159.913	-	-	-	-14.690	18.817	-	-
Comgest Growth Japan EUR SI Acc	-	-	-	14.930	110.034	-	-	-	14.930	111.229	110.034	1.194	-	-	111.229
DSM-Firmenich	-	-	-	401	47.606	-	-	-	401	36.892	47.606	-10.714	-	642	36.892
Estee Lauder cos Inc.	355	82.525	81.421	6	1.062	13	2.217	2.970	348	46.038	79.513	-34.579	-753	-	46.038
Fortive corp.	-	-	-	1.048	68.087	81	5.375	4.288	967	64.405	63.799	606	1.087	101	64.405
GS Enhanced Idx sust. em mkts	-	-	-	845	177.940	20	4.185	4.212	825	176.750	173.729	3.022	-26	629	176.750
Home depot	466	137.909	94.758	32	8.881	310	91.815	63.061	188	58.934	40.577	-24.795	28.754	1.281	58.934
HSBC Asia Pacific Ex. Japan Sust. Equity	-	-	-	9.098	123.052	9.098	119.348	123.052	-	-	-	-	-3.704	-	-
Infineon technologies	2.742	77.955	59.847	38	1.227	968	36.287	21.133	1.812	68.494	39.941	10.444	15.154	646	68.494
Intl. Flavors & Fragrances	965	94.791	110.678	-	-	965	99.327	110.678	-	-	-	15.887	-11.352	733	-
iShares MSCI Emerging Markets SRI index	20.225	129.703	150.218	5.021	31.695	25.246	161.794	181.913	-	-	-	20.515	-20.119	-	-0
JPMorgan Chase & Co	844	106.044	124.524	204	25.625	520	67.788	75.195	528	81.242	74.954	24.768	-7.407	2.977	81.242
Koninklijke Ahold	1.800	48.312	33.701	-	-	1.800	55.983	33.701	-	-	-	-14.611	22.282	1.062	-
Linde	299	91.378	48.771	-	-	82	28.378	13.375	217	80.619	35.396	2.616	15.003	1.252	80.619
London Stock Exchange	-	-	-	520	50.923	-	-	-	520	55.498	50.923	4.575	-	212	55.498
Microsoft	903	202.902	103.689	-	-	495	148.467	56.840	408	138.783	46.850	-7.280	91.628	1.786	138.783
Nike	505	55.364	59.028	353	34.922	96	10.623	10.512	762	74.835	83.438	-4.939	111	-	74.835
Nvidia	480	65.724	124.142	-	-	216	54.292	55.864	264	118.261	68.278	108.401	-1.572	47	118.261
Otis	-	-	-	751	56.720	-	-	-	751	60.780	56.720	4.059	-	237	60.780
Paypal Holdings	824	54.985	76.222	-	-	189	12.137	17.483	635	35.274	58.739	-2.228	-5.346	-	35.274
Roche	382	112.676	101.105	104	25.627	282	71.497	74.168	204	53.873	52.565	-10.263	-2.671	2.364	53.873
Schneider Electric	-	-	-	380	59.380	33	5.957	5.157	347	63.078	54.223	8.854	800	695	63.078
Siemens	-	-	-	405	58.918	41	6.904	5.965	364	61.851	52.954	8.897	940	-	61.851
Sika	-	-	-	238	61.761	20	5.741	5.190	218	64.445	56.571	7.874	551	-	64.445
Stewart Asia Pacific	78.567	234.076	180.156	730	2.190	34.755	104.899	79.697	44.542	139.235	102.649	-17.335	25.202	-	139.235
Thermo Fisher Scientific	192	99.065	93.468	3	1.437	21	9.922	10.221	174	83.544	84.684	-6.738	-299	-	83.544
UBS ETF MSCI em. SRI	-	-	-	7.866	85.960	-	-	-	7.866	90.789	85.960	4.830	-	-	90.789
Unilever	2.217	103.911	105.348	1.681	80.035	1.419	70.094	67.447	2.479	108.717	117.935	-7.782	2.647	3.615	108.717
UnitedHealth Group	378	187.771	98.814	132	63.887	235	102.460	62.463	275	130.963	100.238	-58.232	39.997	1.618	130.963
Universal Music Group	-	-	-	1.974	41.788	-	-	-	1.974	50.949	41.788	9.161	-	395	50.949
Visa	480	93.437	100.872	-	-	224	47.343	47.074	256	60.289	53.798	13.926	269	-	60.289
Vontobel Sust. Em. MKTS	1.099	121.198	128.600	-	-	1.099	122.528	128.600	-	-	-	7.403	-6.073	-	-
Walt Disney Company	1.129	91.902	116.437	24	1.808	116	9.880	11.896	1.037	84.695	106.349	2.882	-2.017	-	84.695
Dividendbelasting oude jaren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	794	-
totaal aandelen	144.329	3.246.968	2.867.914	61.197	1.725.549	104.450	2.162.495	1.848.852	101.076	3.264.014	2.744.611	140.349	313.643	27.121	3.264.014



OVERZICHT BELEGGINGEN

Fonds	Aantal/ nom	Beurs- waarde	kostprijs	Aankoop verwerving aant/nom	Aankoop verwerving kostprijs	Verkoop Aantal/ nominaal	Opbrengst- waarde	Kostprijs verkoopen	Aantal/ nominaal	Beurs- waarde	kostprijs	Mutatie ongereaal. koersvers	Gereaal. koers- verschil	Opbrengst belegging in	Balans waarde
	1-1-2023	1-1-2023	1-1-2023	2023	2023	2023	2023	2023	44.926.000	31-12-2023	31-12-2023	2023	2023	2023	31-12-2023
Allianz Eur Credit SRI-P	447	383.893	470.203	-	-	447	396.704	470.203	-	-	-	86.310	-73.499	-	-
Amundi govt Bond Highest Euro Inv.	600	116.708	125.233	-	-	-	-	-	600	122.944	125.233	6.235	-	-	122.944
Amundi index solutions	-	-	-	10.507	423.325	-	-	-	10.507	422.087	423.325	-1.238	-	16.496	422.087
Blackrock Sust. Euro Bond Fund	1.900	166.725	193.952	-	-	1.900	170.867	193.952	-	-	-	27.227	-23.085	-	-
Blueorchard Microfinance	1.602	174.650	166.379	-	-	1.602	181.346	166.379	-	-	-	-8.271	14.967	-	-
BNY Resp. Horizons eur corp. Bond	552.228	475.358	540.747	42.808	37.603	-	-	-	595.036	557.251	578.350	44.291	-	-	557.251
DWS ESG Floating Rate Notes	3.900	386.646	390.108	-	-	372	37.598	37.210	3.528	365.183	352.898	15.748	388	-	365.183
Invesco US treasury ESF	-	-	-	14.751	505.136	-	-	-	14.751	494.970	505.136	-10.166	-	14.518	494.970
Ishares USD development	79.860	351.448	391.509	-	-	5.845	25.883	28.655	74.015	332.727	362.854	9.934	-2.771	-	332.727
Kempen Eur. Sust. Credit fund	19.603	428.326	489.568	-	-	-	-	-	19.603	447.536	489.568	19.211	-	15.290	447.536
Mirova Global Green Bond	449	311.130	379.933	-	-	449	319.679	379.933	-	-	-	68.803	-60.254	-	-
NN L Corporate Green bond Qcap	96	430.836	458.742	-	-	-	-	-	96	467.760	458.742	36.925	-	-	467.760
NN L Euro Green bond	-	-	-	14.475	326.556	-	-	-	14.475	342.334	326.556	15.778	-	-	342.334
NN Sovereign Green Bond Q	32	154.417	162.320	61	294.505	-	-	-	93	482.657	456.825	33.735	-	-	482.657
Rivertree Bond Euro mult.	1	159.712	188.390	-	-	-	-	-	1	168.063	188.390	8.351	-	-	168.063
RobecoSAM US Green Bonds	3.300	276.903	330.561	2.597	221.013	351	29.554	33.004	5.546	480.006	518.570	15.094	-3.450	-	480.006
UBS ETF Barclays tips 1-10	-	-	-	19.539	211.674	-	-	-	19.539	218.612	211.674	6.938	-	-	218.612
UBS Sustainable Development Bank	-	-	-	37.986	366.363	-	-	-	37.986	368.419	366.363	2.056	-	-	368.419
Xtrackers Eur Corp. Green bond	8.350	203.289	245.807	6.795	168.239	15.145	374.705	414.046	-	-	-	42.518	-39.341	-	-
Xtrackers USD Corp. Green bond	13.350	299.013	358.074	1.043	23.641	4.698	106.351	126.010	9.695	226.630	255.705	29.986	-19.659	-	226.630
0% Spain Government 22/25	-	-	-	257.000	241.159	-	-	-	257.000	246.681	241.159	5.522	-	-	246.681
0,375% KFW 16/26	155.000	143.020	159.693	-	-	-	-	-	155.000	148.158	159.693	5.138	-	580	148.158
0,375% Siemens financiering 18/23	57.000	56.293	57.912	-	-	57.000	57.000	57.912	-	-	-	1.619	-912	146	-
0,625% KFW 17/27	110.000	99.776	114.455	-	-	-	-	-	110.000	104.166	114.455	4.390	-	688	104.166
0,75% Austria 18/28	164.000	147.328	177.115	-	-	-	-	-	164.000	154.173	177.115	6.845	-	1.230	154.173
1% Irish Government 16/26	113.042	107.617	115.775	-	-	-	-	-	113.042	109.878	115.775	2.261	-	1.129	109.878
1,25% Goldman sachs 16/25	66.000	62.814	67.023	-	-	-	-	-	66.000	63.959	67.023	1.146	-	823	63.959
1,5% French Republic Government Bond 25/31	-	-	-	200.572	181.050	-	-	-	200.572	186.833	181.050	5.782	-	1.775	186.833
1,625% Apple 14/26	100.000	94.930	112.157	-	-	-	-	-	100.000	97.289	112.157	2.359	-	1.624	97.289
2% Nederland 14/24	201.752	199.531	229.857	-	-	-	-	-	201.752	200.219	229.857	688	-	4.030	200.219
2,75% France 12/27	105.770	106.193	125.630	-	-	105.770	105.458	125.630	-	-	-	19.437	-20.172	1.187	-
2,875% Deutsche post 12/24	65.000	64.948	74.705	-	-	50.000	49.824	57.465	15.000	14.909	17.240	7.426	-7.642	1.018	14.909
3,125% Oracle 13/25	100.000	98.444	118.207	-	-	100.000	98.564	118.207	-	-	-	19.763	-19.643	1.276	-
3,25% Goldman sachs 13/23	47.000	47.037	51.719	-	-	47.000	47.000	51.719	-	-	-	4.682	-4.719	135	-
Totaal obligaties	1.970.282	5.546.983	6.295.775	608.134	3.000.264	390.579	2.000.533	2.260.326	2.187.837	6.823.446	7.035.713	536.525	-259.793	61.945	6.823.446
TOTAAL		8.793.950	9.163.689		4.725.814		4.163.028	4.109.178		10.087.460	9.780.325	676.874	53.850	89.066	10.087.460

De eerste 20 obligaties betreffen obligatiefondsen die geen nominale waarde kennen. De opgenomen waarde in de kolom Aantal/nominaal betreffen dan ook aantallen.



Specificatie van de door de Stichting beheerde terreinen

De bij de Stichting in beheer zijnde terreinen per 31 december 2023 kunnen als volgt worden gespecificeerd (in hectares):

	31 december 2023	31 december 2022
Beheereenheid West Veluwe en Vallei	2.939,7643	2.940,5654
Beheereenheid Rivierengebied en Zuid Veluwe	2.514,5402	2.514,4570
Beheereenheid Oost Veluwe	4.383,6439	4.382,7733
Beheereenheid Achterhoek	2.016,8877	2.016,6458
<i>Totaal bezit</i>	11.854,8361	11.854,4415
<i>In beheer voor:</i>		
Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen	31,7543	31,7543
Overig	19,1226	19,1226
	50,8769	50,8769
Totaal	11.905,7130	11.905,3184
Het verloop van het eigen terreinbezit was als volgt: (in hectares)		
Stand per 1 januari	11.854,4415	11.802,4309
<i>Mutaties</i>	0,3946	52,0106
Stand per 31 december	11.854,8361	11.854,4415
Specificatie mutatie bezit:		
Aankoopaktes	1,4750	54,6869
Verkoopaktes	0,0000	-2,5786
Erfpachtaktes	-0,0384	0,0000
Ruilingsaktes	-1,3966	-0,1019
Hernummeringen/correcties	0,1026	-0,0053
Nalatenschapsaktes/schenkingsaktes	0,2520	0,0095
<i>Mutaties</i>	0,3946	52,0106

Verantwoording NPL-projecten

Omschrijving project	Beschikbaar per 01-01-23	Kosten 2023	Beschikb. /tekort
Achterhoek: vervangen lanen	30.000	37.350	-7.350
Algemeen: verduurzaming huurwoningen	200.000	227.000	-27.000
Algemeen: laadpalen	-	5.800	-5.800
Algemeen: CO ² -reductie	-	38.750	-38.750
Algemeen: inrichting GNN (110,45 ha)	17.500	23.950	-6.450
Algemeen: bestrijding invasieve exoten	19.500	19.200	300
Algemeen: kwaliteitsimpuls bestaande Natuur (onderzoeken/natuurakkers)	30.300	15.300	15.000
Algemeen: SPUK	-	31.750	-31.750
Algemeen: Lesa's	-	16.000	-16.000
Algemeen: opstellen recreatiebeleid	5.000	5.550	-550
Algemeen: onderzoek natuur en landschap 2023	40.000	27.700	12.300
Algemeen: opstellen beheervisies en evaluaties	61.000	53.650	7.350
Algemeen: monitoring 2023	82.500	94.250	-11.750
Algemeen: Regio Deal Veluwe: landbouw	50.000	26.900	23.100
De Haere: prunusbestrijding	26.200	25.950	250
Hoevelaken: inrichtingsplan deelgebied zuid	100.000	48.850	51.150
Huis te Eerbeek: vervangen lanen uitvoering	35.000	24.800	10.200
Noordoost Veluwe: zorgplicht	15.400	27.400	-12.000
Noordwest Veluwe: bosverjonging diverse terreinen	8.100	400	7.700
Orderbos: herstel laan	7.100	3.650	3.450
Petrea: zorgplicht Molenweg te Wapenveld	23.000	-	23.000
Staverden: Regio Deal Veluwe: uitvoering maatregelen masterplan	11.000	39.700	-28.700
Staverden: Regio Deal Veluwe	-	150	-150
Staverden: KNHS	30.000	1.200	28.800
Sysseelt: bosherstel 2023	39.000	26.600	12.400
Waardenburg en Neerijnen: bosverjonging	18.150	-	18.150
Waardenburg en Neerijnen: herstellen laan	20.300	-	20.300
Zuidoost Veluwe: herbebossing diverse terreinen	31.100	100	31.000
Zuidoost Veluwe: zorgplicht	7.850	38.200	-30.350
Zwarte kolk: opschonen kolk	15.000	-	15.000
Zypenaar: installatie van thermostaatknoppen op verwarming	25.000	60.350	-35.350
TOTAAL 2023	948.000	920.500	27.500
Niet begrote en afgesloten/niet afgewikkelde NPL-projecten	2.260.950	-	2.260.950
Totaal	3.208.950	920.500	2.288.450